




# PROSJEKTRAPPORT KONSERVERINGSSTUDIETS REVISJONSPLAN (KoRP)



Forfattet av Douwtje L. van der Meulen og Nora Birkeland  
KONSERVERING, IAKH, UNIVERSITETET I OSLO  
JANUAR 2023

## Innholdsfortegnelse

Introduksjon til konserveringsstudiets revisjonsplan (KoRP) .....	1
Konserveringsutdanningen ved UiO .....	4
Endringen i ENCoRE medlemskap og konsekvenser for utdanningen i Norge .....	6
ENCoRE og E.C.C.O om utdanning innen konservering .....	7
Utfordringene rundt kjemiundervisning .....	11
Ubalanse i konserveringsseksjonens ressurser og behov for gjestelærere .....	14
Informasjonsgrunnlag .....	15
Forslag og modeller for revidert undervisningsplan .....	25
Valg av modell og videre arbeid med programplanen .....	29
Konserveringsutdanningen som eget studieprogram .....	29
Ressursbruk .....	31
Prosjektbasert konservering .....	32
Oppsummering .....	33

## Introduksjon til konserveringsstudiets revisjonsplan (KoRP)

Konserveringsutdanningen ved Universitetet i Oslo (UiO) er Norges eneste studietilbud i konservering. De første konserveringsstudentene ved UiO ble tatt opp i 1998. I dag er konserveringsutdanningen organisert under bachelor- og masterprogrammet i arkeologi og konservering, og består av en studieretning i Kulturarv og bevaringskunnskap (KUBE) og et masterprogram med tre spesialiseringer i maleri-, gjenstands- og prosjektbasert konservering. Videre har konservering et doktorgradsprogram. På grunn av ubalanse i konserveringsavdelingens ressurser og nedgradering av konserveringsutdanningen fra fullt til assosiert medlem av The European Network for Conservation–Restoration Education (ENCoRE) har IAKHs ledelse fra 2016-2020 gitt konserveringsavdelingen oppgaven om å revidere studietilbudet på bachelor og master.

Spesielt tre områder har stått i fokus i revisjonsarbeidet, nemlig et økt innhold av praksis som definert av ENCoREs dokumentet om praksis fra 2014<sup>1</sup>, undervisning i naturvitenskap for konservatorer og utfordringene rundt kjemiundervisning, og ubalanse i konserveringsseksjonens ressurser. Senere ble det lagt til forskning og forskningsbasert undervisning som et fjerde punkt.

ENCoRE etterlyser mer praksisundervisning på bachelor, men det er ikke kun ENCoRE som etterlyser dette. Konservering har i perioden 2009-2015 benyttet seg av ordningen med ekstern tilsynssensor. Tilsynssensor har gjentatte ganger påpekt en del svakheter i studieløpet som gjerne kunne styrkes. Dette gjelder områdene materialer og materialegenskaper, analyse, nedbrytning samt praktiske aktiviteter innen direkte og forebyggende konservering på bachelornivå. Også studentene har ved forskjellige anledninger bedt om mer praksis, senest i en spørreundersøkelse som fagutvalget gjorde blant studentene for denne revisjonen. I tillegg har den eksterne programevalueringen av konservering ved UiO i 2017 også bemerket avviket fra ENCoREs kriterier, og tok til orde for å innføre mer praksisundervisning i bachelorstudiet.

KUBE-studenter som vil ta master i konservering, har i en årrekke slitt med å få nødvendig kompetanse i kjemi. Kjemi på universitetsnivå har vist seg å være ikke tilpasset konservering. Det har også kommet frem at mange av studentene synes å mangle grunnleggende matematikkunnskaper. Videre kan det nevnes at undervisning i fysikk for konservatorer mangler i dagens læreplan. Studenter som ønsker opptak til masterprogrammet i dag, må kunne dokumentere relevant kompetanse i kjemi. Siden 2018 har studiet to kjemiemner i sin portefølje. Etter Francesco Caruso sa opp stillingen sin, mangler det en kvalifisert «conservation scientist» i lærerstaben for å kunne tilby denne undervisningen.

I dag har konserveringsstudiet tre fulltids vitenskapelige ansatte og en 20% tekniker/overingeniør. Siden 2012 har konservering vært underbemannet som har ført til en stor ubalanse i undervisningsressursene.

I UiOs strategi 2030<sup>2</sup> blir det nevnt at UiO skal være en fremragende utdanningsinstitusjon som gir forskningsbasert undervisning på høyt internasjonalt nivå. I de siste 25 år har forskning på internasjonalt nivå blitt en viktig del av avdeling for konservering, men dette har ikke blitt integrert

---

<sup>1</sup> [ENCoRE. On practice in conservation-restoration education.](#)

<sup>2</sup> [UiOs strategi 2030](#)

like godt i studieløpet. Denne revisjonen gir anledning for å inkludere forskningsbasert undervisning på en mer systematisk måte i både bachelor- og masterstudiet.

## **Bestilling og rammer fra IAKHs instituttledelse 2016-2020**

Revisjonen av konserveringsstudiet skal utrede mulighetene for en konserveringsutdanning som 1) inneholder mer praksis på lavere grad, og som 2) er ressursmessig bærekraftig og ikke er avhengig av timelærere, og som 3) rekrutterer studenter med tilstrekkelige matematikk- og kjemikunnskaper til masterprogrammet. Revisjonen skal ikke ta stilling til alternativ finansiering av studiet.

- A. Det må skisseres en revidert undervisningsplan som oppfyller ENCoREs krav til praksis, enten innenfor dagens 3+2-modell eller med en femårig profesjonsutdanning.
- B. Det må undersøkes hvilke undervisningsressurser en konservatorutdanning i tråd med (A) forutsetter, og i hvilken grad dagens lærerstab dekker behovene.
- C. Det må undersøkes hvor langt det er mulig å etablere avtaler med ressurspersoner og konserveringsinstitusjoner i Oslo-området – og i særlige tilfeller i utlandet – som kan sikre konserveringsstudiet tilgang på praksisplasser og (praksis-)lærekrefter i det omfang som trengs for å oppfylle studiets læringsmål, ut over den kompetansen og de lærerressursene instituttet selv rår over. Dette kan enten være vanlige avtaler om bistilling (toerstilling) med enkeltpersoner, eller institusjonelle avtaler om undervisningssamarbeid etter mønster av UiOs avtale med HL-senteret og IAKHs avtale med PRIO. IAKHs samarbeidsavtale med KHM bør utnyttes til samme formål.
- D. Instituttets undervisningsressurser skal ikke brukes til å gi IAKH-studenter kompetanse som kan oppnås på videregående skole eller ved emner på andre UiO-institutter.
- E. Det reorganiserte studiet må være bærekraftig i den forstand at all undervisning, veiledning og sensur må kunne gjennomføres med de undervisningsressursene og den kompetansen den fremtidige faste lærerstaben og avtalene i pkt (B) bibringer, uten bruk av ytterligere timelærere og med balanse i de ansattes arbeidsregnskaper.

## **Proessen**

Revisjonsprosjektet har hatt følgende prosjektorganisering:

Prosjekteier: Jon Vidar Sigurdson

Styringsgruppe: Jon Vidar Sigurdson (leder), Katrine Randin (til mai 2022), Steiner Sæther, Merete Winness (ekstern)

Rådgivende organ: Noëlle Streeton, Tine Frøysaker

Prosjektleder: Douwtje van der Meulen

Prosjektgruppe: Douwtje van der Meulen (leder), Siri Aamodt (administrativ koordinator inntil juni 2021, Nora Birkeland (studiekonsulent, administrativ koordinator fra juni 2021), Michael Bendiksby (student)

Under veiledning av Siri Aamodt har det blitt utarbeidet en prosjektbeskrivelse som har blitt diskutert med rådgivende organ og styringsgruppen. Etter godkjenning av prosjektbeskrivelse har prosjektgruppen innhentet informasjon og basert på analyser av dette materialet utarbeidet forslag til en revidert undervisningsplan. Innhentet informasjon og forslag har blitt diskutert både med rådgivende organ og styringsgruppen fortløpende i prosjektperioden. Alt arbeidet har til slutt blitt

samlet i foreliggende rapporten. Teksten har blitt sendt til rådgivende organ for gjennomlesing og kommentarer.

## Oppbygning av rapporten

Denne rapporten starter med en kort beskrivelse av konserveringsstudiets historie og nåværende studietilbud for å gi en forståelse for studiets oppbygning og hvordan den ble til.

En av anledningene for revidering av konserveringsstudiet har vært en endring i studiets status fra full til assosiert medlem av ENCoRE. For å bedømme hvor mye vekt denne endringen skal tillegges i prosessen, er det gjennomført en vurdering av denne nedgraderingen og den er beskrevet i neste kapittel: *Endringer i ENCoRE medlemskap og konsekvenser for utdanningen i Norge.*

Skal konserveringsstudiet ved UiO tilby et anerkjent europeisk utdanningstilbud, bør kriterier til utforming av konservatorutdanningen som stilles av ENCoRE og *European Confederation of Conservator-Restorers Organisations (E.C.C.O.)* oppfylles der hvor det er mulig. I det tredje kapittel, *ENCoRE og E.C.C.O om utdanning innen konservering* gis det en definisjon av disiplinen konservering/restaurering og en oversikt over kriterier for konserveringsutdanninger, praksisundervisning og teoriundervisning. I tillegg gis det en beskrivelse av alle nødvendige kunnskaper, ferdigheter og kompetanser som det er forventet at en utdannet masterkandidat i konservering skal ha.

Innledningsvis har det blitt kort beskrevet utfordringene konserveringsstudiet har hatt med kjemiundervisningen og underbemanning. Disse to temaer er grundigere utredet i de neste to kapitler: *Utfordringer rundt kjemiundervisning og Ubalanse i konserveringsseksjonens ressurser og behov for gjestelærere.*

For å kunne komme med forslag til et revidert studietilbud, som korresponderer med nordiske og europeiske utdanninger, og er fremtidsrettet og tettere knyttet til og i takt med arbeidslivets behov, har prosjektgruppen innhentet informasjon fra en rekke kilder. Det er innhentet data fra og gjort en analyse av de nordiske utdanninger og konserveringsutdanninger i maleri og gjenstand med fullt medlemskap i ENCoRE. Videre har fagutvalget på forespørsel av prosjektleder gjennomført en spørreundersøkelse om studietilbudet og ønsker fra nåværende studenter og derfor har prosjektgruppen gjennomført en spørreundersøkelser av alumni og arbeidsgivere innen kulturvernet. I tillegg har normer og retningslinjer for undervisning ved UiO blitt rådført og er det tatt hensyn til UiOs, HFs og IAKHs strategiske mål. Resultatet av dette arbeidet kan leses om i kapitlet *Informasjonsgrunnlag* og i vedleggene til denne rapporten.

Basert på analysene av all innhentet informasjon er det utarbeidet fire modeller: en 5-årig mastergrad og tre forslag innenfor en 3-årig bachelor og 2-årig master modell. Alle modellene er beskrevet i kapitlet om *Forslag og modeller for revidert undervisningsplan*. Fordeler og ulemper med de forskjellige løsningene er gitt.

Modellene er diskutert med styringsgruppen og rådgivende organ og det er kommet fram til at den beste løsningen gitt tilgjengelige ressurser er en modell med 80 studiepoengs fordypning og programspesifikk 40 gruppe, som i praksis vil være en 120-poengs fordypning for studenter som skal søke seg videre til masterprogrammet. I *Valg av modell og videre arbeid med programplanen* foreslås det å jobbe videre med dette forslaget og det argumenteres for å opprette et eget studieprogram i konservering.

For å vise til at det foreslåtte program er bærekraftig ved en bemanning av fire fullansatte og en 20% kjemiker er det gitt en oversikt over timer brukt på undervisningen med utgangspunkt i emnene slik de undervises nå i kapittel om *Ressursbruk*. Her foreslås også å nedlegge studieretningen Prosjektbasert konservering.

Rapporten avsluttes med en oppsummering av de viktigste punkter.

## Konserveringsutdanningen ved UiO

### Studiets historie og nåværende studietilbud

Konserveringsstudiet ble opprettet av Det akademiske kollegium i desember 1995. Den generelle bakgrunnen for opprettelsen var utredningen NOU (1983:33) *Konservering av gjenstander i norske museer*, fulgt av Stortingsmelding nr. 66 (1984-85) *Om høyere utdanning*, der Kultur- og vitenskapsdepartementet foreslo konservering som nytt universitetsfag. Stortinget godkjente forslaget, men svært lite skjedd videre. Først etter et nytt initiativ, denne gang fra Norsk Kulturråd og Nordisk Konservatorforbunds norske seksjon, ble det utformet forslag til en studieplan av Unn Plahter og Evabeth Astrup som universitetet behandlet og la til grunn for en ressursplan i 1993. Kollegiets vedtak baserte seg på denne planen.

Konserveringsstudiet ble opprettet i 1997 som storfag med to linjer: Objektkonservering og Kunstkonservering innenfor Institutt for Arkeologi og Numismatikk (IAKN). Studieprogrammet bestod av to år konserveringsutdanning på universitetet og ett års praksisplass ved et konserveringslaboratorium ved en anerkjent kulturminneinstitusjon eller et museum. Programmet gikk to ganger fra 1998-2000 og 2000-2002, med henholdsvis 9 og 10 studenter.

I 2001 ble kvalitetsreformen vedtatt, og det ble et opptaksstopp mens det nye konserveringsprogrammet var under utvikling. Fra våren 2003 tilbød Avdeling for Konservering emnegruppen «Bevarings- og gjenstandskunnskap» (40 studiepoeng (sp)) på bachelornivå. Denne emnegruppen ga en innføring i konserverings- og museumskunnskap. Emnegruppen består av totalt fire emner og et ekstra emne i kunstteknologi. Høsten 2004 ble «Grunnkurs i Konservering» (40 sp) avholdt for første gang. Denne emnegruppen hadde to linjer: Gjenstandskonservering og Kunstkonservering. Emnegruppen var kun for studenter som hadde fått plass etter opptaksprøve og som skulle fortsette på masterstudiet. Høsten 2007 ble ovennevnte emnegrupper slått sammen til en egen studieretning «Kulturarv og bevaringskunnskap» (KUBE) på studieprogrammet Arkeologi og Konservering. Det tas opp 25 studenter annethvert år på denne studieretningen.

### Undervisningstilbud på KUBE

KUBE er en 80-gruppe som starter med et innføringsemne i konservering. Deretter får studentene fordypning i historie, filosofi og etikk, og fire emner i forebyggende konservering som bygger på hverandre: samlingsforvaltning, miljøfaktorer, klimaovervåking og tilstandsvurdering av samlinger, og til slutt risikoanalyse og -administrering, kriseplanlegging og håndtering. De siste to emnene i 80-gruppen er relatert til enten maleri- eller gjenstandslinjen. For malerilinjen er det to emner innen maleriteknikk og for gjenstandslinjen er det to emner i teknologihistorie og nedbrytning av materialer i forskjellige jordbunnsforhold og feltkonservering. I tillegg har konservering siden 2018 tilbudt to emner i kjemi, organisk og uorganisk kjemi. Studenter som skal søke master må bestå disse emnene eller tilsvarende emner i kjemi på universitetsnivå.

## Undervisningstilbud på MA

Våren 2005 begynte det første kullet på det nye toårige masterstudiet med to studieretningen master i gjenstandskonservering og kunstkonservering (endret til malerikonservering i 2008). Hver linje har i dag 6 studieplasser. Etter opprettelsen av KUBE, søkte studenter f.o.m. høsten 2008 opptak til enten gjenstands- eller malerikonservering på masternivå, med opptak annethvert år. Det første året får studenter teori og praksis i konservering av malerier eller arkeologiske og kulturhistoriske gjenstander i museer og historiske bygninger. Det andre året består av en masteroppgave (40 sp) og minst 14 uker praksiserfaring ved et konserveringslaboratorium ved et museum eller en annen type kulturminneinstitusjon (20 sp).

Spesialiseringsemnene i malerikonservering er delt inn etter tema basert på konserveringsaktiviteter som logisk følger etter hverandre: KONS4042 Konsolidering og stabilisering (20 sp over to semestre), KONS4044 Rensing og KONS4046 Visuell reintegrering. Studieretningen er et velbalansert opplegg.

Spesialiseringsemnene i gjenstandskonservering er delt inn etter materialgrupper. KONS4036 og KONS4037 tar for seg konservering av organiske materialer og KONS4038 og KONS4039 tar for seg konservering av uorganiske materialer. I noen materialgrupper undervises det både i konservering av arkeologiske og historiske gjenstander som keramikk, stein, glass, lær og metall, andre kun arkeologiske gjenstander som tekstil, tre og animalske materialer.

## Prosjektbasert master

Fra høsten 2007 har Avdeling for konservering tilbudt en master i prosjektbasert konservering. Studieretningen hadde opptak annethvert år og tok opp inntil fire studenter. Høsten 2009 ble det et midlertidig opptaksstopp, og også siden høsten 2018 har det vært midlertidig opptaksstopp som daværende leder fra IAKH (2012 -2020) begrunnet med «manglende ressurser».

## PhD

Siden 2013 har det vært muligheter til å ta en PhD-utdanning ved konserveringsstudiet. Kun malerilinjen har for tiden mulighet til veiledning av PhD-kandidater. Siden oppstarten har fem kandidater fullført doktorgrad og to kandidater holder på. Det er utlyst en ny stipendiatstilling med start i 2023.

## Endringen i ENCoRE medlemskap og konsekvenser for utdanningen i Norge

Konserveringsstudiet ved Universitetet i Oslo har vært medlem av *The European Network for Conservation–Restoration Education* (ENCoRE) siden opprettelsen i 1998. I skrivende stund er 34 europeiske konserveringsutdanninger fullt medlem og 7 har status som assosiert medlem. På ENCoREs generalforsamling i 2014 ble medlemskapskategoriene endret. En institusjon som tilbyr en 5-årig læreplan i konservering kan bli fullt medlem og institusjoner som tilbyr en 2-årig master eller en 4-årig bachelor kan bli assosiert medlem. De nye medlemskategoriene var et svar på *European Confederation of Conservator-Restorers' Organisations* (E.C.C.O) Professional Guidelines III fra 2004, som oppgir at en utdanning til konservator bør omfatte minst fem år fulltidsstudier eller 5500 kontakttimer i teoretisk og praktisk utdanning gitt av, eller under veiledning av, et universitet eller en anerkjent ekvivalent og lede til en mastergrad.<sup>3</sup>

Denne endringen i medlemskap førte til at alle daværende medlemmer skulle gjennomføre en egevaluering. I 2017 ble selvevalueringsskjemaene sendt til alle medlemmer og på basis av disse ble fullt eller assosiert medlemskap vedtatt for hver institusjon på generalforsamlingen i Turin i 2018.

Dagens organisering av konserveringsutdanningen ved UiO med et forholdsvis bredt og teoretisk bachelorprogram fulgt av en spesialisert og praksis-nær masterutdanning avviker fra ENCoREs modell. Det er spesielt for lite praksis på bachelornivå som har ført til at den norske utdanningen er blitt nedgradert fra fullt til assosiert medlem.

Endringen i medlemskapskategori betyr på nåværende tidspunkt at konserveringsutdanningen i Norge kun har en stemme istedenfor to på generalforsamlingen i ENCoRE. Videre har institusjoner ved utlysning av stillinger – i utlandet, men også i Norge – begynt å etterlyse kandidater utdannet ved en anerkjent institusjon tilknyttet ENCoRE. Et norsk eksempel av dette er en utstilling utlyst ved Riksantikvaren i 2020<sup>4</sup>. I fremtiden vil denne klassifiseringen sannsynligvis si noe om kvaliteten til utdanningen. E.C.C.O, i samarbeid med ENCoRE og andre internasjonale partnere innenfor konserveringsfeltet, er allerede i gang med utarbeidelsen av en matrise av kompetanse og ferdigheter i forhold til nivåer av ekspertise som bygger videre på arbeidet gjort for Competences for Access to the Conservation-Restoration Profession (2011). Et av målene er å komme frem til et referansemålingsverktøy for både design og leveranse av undervisningsprogrammene. Denne utviklingen gir gode argumenter for å etterkomme ENCoREs prinsipper for konserveringsutdanninger. Det kan videre meldes at konservatorutdanningene i Danmark, Finland og nå også Sverige (siden 2020) er fulle medlemmer av ENCoRE.

---

<sup>3</sup> [E.C.C.O. Professional Guidelines III](#)

<sup>4</sup> [Riksantikvaren stillingsutlysning, 2020](#)



## ENCoRE og E.C.C.O om utdanning innen konservering

ENCoRE (*The European Network for Conservation–Restoration Education*), et nettverk for konservatorutdanninger, og E.C.C.O (*European Confederation of Conservator-Restorers Organisations*), et nettverk for profesjonelle organisasjoner, stiller en del kriterier til utformingen av en konserveringsutdanning. Skal konserveringsstudiet tilby et anerkjent europeisk utdanningstilbud, bør kriterier til utforming av konservatorutdanningen som stilles av ENCoRE og E.C.C.O. oppfylles der hvor dette er mulig. I dette kapittelet presenteres en definisjon av disiplinen konservering/restaurering og en oversikt over kriterier til konserveringsutdanningene, samt en oversikt over kompetanse en utdannet masterkandidat i konservering skal ha.

Konservering ble definert for første gang som en akademisk disiplin i 1997 i *Document of Pavia*<sup>5</sup> forfattet av 45 representanter fra europeiske konserverings-/restaureringsutdanninger og representanter for E.C.C.O. og *International Centre for the Study of the Preservation and Restoration of Cultural Property* (IICROM). I dette dokumentet blir det uttrykt at utdanning av konservatorer bør være på universitetsnivå med mulighet for doktorgrad eller på et tilsvarende anerkjent utdanningstilbud. Med tilsvarende anerkjente utdanningstilbud menes høyskoler, akademier og lignende som har blitt akkreditert av anerkjente instanser i sitt land til å være på nivå med en universitetsutdanning. I dokumentet *Clarification of Conservation/Restoration Education at University level or Recognised Equivalent* forfattet av ENCoRE i 2001, gjøres det rede for at

«disiplinen konservering/restaurering er en empirisk vitenskap, viet til forebygging og behandling av nedbrytning av kulturarvobjekter. Den kjennetegnes ved å være en blanding av teoretisk kunnskap og praktiske ferdigheter, og inkluderer evnen til å bedømme etiske og estetiske problemer på en systematisk måte. Den har sin opprinnelse i kunst og håndverk så vel som i humanistisk-, teknisk- og naturvitenskap (forfatters oversettelse).»<sup>6</sup>

### Kriterier for konserveringsutdanning

I ENCoREs klargjøringsdokument fra 2001 nevnes det for første gang at en bachelorgrad i konservering anses for å være et adgangskrav til å ta en masterutdanning i konservering. En utdanning på masternivå gir mulighet til å utøve yrket selvstendig. Dette bekreftes i *E.C.C.O. – ENCoRE Paper on Education and Access to the Conservation-Restoration Profession*<sup>7</sup> fra 2003 hvor det sies at bachelorkandidater kun kan utøve konserveringsoppgaver under tilsyn av en erfaren konservator utdannet til masternivå. Videre nevnes det her at en konservatorutdanning skal omfatte minst fem års fulltidstudier på universitetsnivå. I tillegg skal forskere og undervisere rekrutteres fra konservatorer med en doktorgrad i konservering av kulturarv for å utvikle framtidig praktisering og forskning innenfor dette feltet.

I 2004 oppdaterte E.C.C.O sine profesjonelle retningslinjer del III *Basic Requirements for Education in Conservation-Restoration*<sup>8</sup>. Her presiseres det at utdanningen skal være basert på de høyeste etiske

---

<sup>5</sup> [ENCoRE, The document of Pavia](#)

<sup>6</sup> [ENCoRE, Clarification of Conservation/Restoration Education at University level or Recognised Equivalent](#)

<sup>7</sup> [E.C.C.O. – ENCoRE Paper on Education and Access to the Conservation-Restoration Profession](#)

<sup>8</sup> [E.C.C.O. Professional Guidelines III](#)

standarder beskrevet i *ECCO Professional Guidelines (II)- Code of ethics*<sup>9</sup>, og gi studentene ferdigheter beskrevet i *ECCO Professional Guidelines (I) – The profession*<sup>10,11</sup>.

Dokumentet fortsetter med at studenter etter endt utdanning skal kunne jobbe på en forsvarlig måte og være i stand til å gjennomføre selvstendig forskning innen konserveringsfeltet. Minimumsnivå for å bli konservator er mastergrad og minst fem års fulltidsstudier. Studiet skal inkludere en velstrukturert praksisperiode, og det skal være en god balanse i teoretisk og praktisk undervisning.

Praksisundervisning skal gi studentene mulighet til å integrere alle teoretiske, metodologiske og etiske aspekter av konservering og restaurering.

## Kriterier for praksisundervisning

Balansen mellom teori og praksis er beskrevet i ENCoREs dokument *On Practice in Conservation-Restoration Education*<sup>12</sup>, mars 2014 til å være en ratio på ca 1:1. Praksisarbeid som ikke involverer originale materialer kan undervises i store grupper, men konserveringsprosjekter for studenter med originale gjenstander har behov for en lavere lærer : student ratio, normalt 1:6 eller 1:8. I tilfeller med svært komplekse prosjekter, som bachelor- eller masteroppgaver, kan det være behov for en ratio så lav som 1:1. Praksis defineres som:

«... the comprehensive activity of providing physical care for cultural heritage, being associated with its interpretation, and representing the core competence of the conservator-restorer. It is based on the understanding of the appearance, meaning, values, material composition, and condition of the cultural heritage object as interdependent parameters and their relevance to the decision-making process. »<sup>13</sup>

## Kriterier for teoriundervisning

I del IV av E.C.C.O.s profesjonelle retningslinjer del III beskrives det nøyaktig hvilke teoretiske temaer/fagfelt det skal undervises i. En balanse mellom naturvitenskap og humaniora ses på som uunnværlig. Konserveringsteorier og praksisoppgaver blir bestemt av den studieretningen det undervises i (maleri, gjenstand, skulptur, osv.), ellers skal en konserveringsutdanning inneholde:

- Etiske prinsipper i konservering og restaurering
- Naturvitenskap (for eksempel kjemi, fysikk, biologi, mineralogi, fargeteori)
- Humaniora (for eksempel historie, paleografi, kunsthistorie, arkeologi, etnologi, filosofi)
- Historie om materialer og teknikker, teknologi og produksjonsprosesser
- Identifikasjon og studie av nedbrytningsprosesser
- Utstilling og transport av kulturarvsgjenstander
- Teori, metoder og teknikker innenfor konservering, forebyggende konservering og restaurering
- Prosesser som er del av reproduksjon av gjenstander
- Dokumentasjonsmetoder
- Vitenskapelige forskningsmetoder

<sup>9</sup> [E.C.C.O. Professional Guidelines II](#)

<sup>10</sup> [E.C.C.O. Professional Guidelines I](#)

<sup>11</sup> Det Nordiske Konservatorforbund- Den Norske seksjonen (NKF-N) er medlem av E.C.C.O og alle konservatorer i Norge forventes å følge ECCOs profesjonelle retningslinjer og det er også disse som konserveringsstudiet etterlever. Et av de etiske retningslinjer som vil fremheves her er artikkel 11: «*The Conservator-restorer must undertake only such work as s/he is competent to carry out. The Conservator-restorer must neither begin nor continue a treatment which is not in the best interest of the cultural heritage*». For konserveringsstudiet betyr dette at en lærer i malerikonservering ikke kan ta på seg undervisning i gjenstandskonservering og omvendt.

<sup>12</sup> [ENCoRE, On Practice in Conservation-Restoration Education](#)

<sup>13</sup> [ENCoRE, On Practice in Conservation-Restoration Education](#)

- Vitenskapshistorie/fagfeltets historie
- Juridiske spørsmål (for eksempel faglige vedtekter, kulturminneloven, forsikring, enkeltpersonsforetak, skattelov)
- Samlingsforvaltning og administrering av stab og resurser
- Helse og sikkerhet (inkludert miljøproblematikk)
- Kommunikasjonsferdigheter (inkludert informasjonsteknologi)

## Læringsmålene til konserveringsutdanninger

Praksisdokumentet fra ENCoRE beskriver i tillegg at læringsmålene til en konserveringsutdanning må inkludere alle nødvendige kunnskaper, ferdigheter og kompetanser basert på *E.C.C.O. Professional Guidelines (I) Definition of the Profession* for at en uteksaminert masterstudent skal kunne utøve faget som en selvstendig, profesjonelt praktiserende konservator. Det listes følgende aktiviteter:

- Strategisk planlegging
- Diagnostisk undersøkelse
- Tilstandsvurdering
- Å skrive konserveringsplaner og behandlingsforslag
- Forebyggende konservering
- Å gjennomføre konserverings- og restaureringsbehandlinger og dokumentasjon av observasjoner og inngrep
- Å utvikle undervisningsprogrammer, prosjekter og undersøkelser innenfor feltet konservering og restaurering
- Å gi råd og teknisk assistanse for bevaring av kulturarv
- Å forberede tekniske rapporter (som beskriver prosesser, framgang, resultater og eventuelt tiltak basert på undersøkelse eller forskning) om kulturarv
- Å forske
- Å formidle informasjon innhentet gjennom undersøkelse, behandling og forskning
- Å fremme en dypere forståelse av feltet konservering og restaurering
- Å videreutvikle seg i relasjon til forskning
- Å kunne evaluere effektiviteten av gitte behandlinger

Til slutt står det i statuttene til ENCoRE at læreplanen skal etterkomme undervisning og forskning som definert i E.C.C.O Competences for Access to the Conservation-Restoration Profession (2011).<sup>14</sup> I dette heftet står kompetansemålene for konservatorer på EQF nivå 6, 7 og 8 beskrevet. Konseptdiagrammet for EQF 7 (=masternivå) på neste siden beskriver alle oppgaver i en konserverings beslutningstakingsprosess samt vurderinger som skal gjøres. Fargene på feltene angir nivå på ferdigheter som den fersk utdannede master student skal ha (E.C.C.O. 2011, p.14-15).

---

<sup>14</sup> [E.C.C.O Competences for Access to the Conservation-Restoration Profession](#)

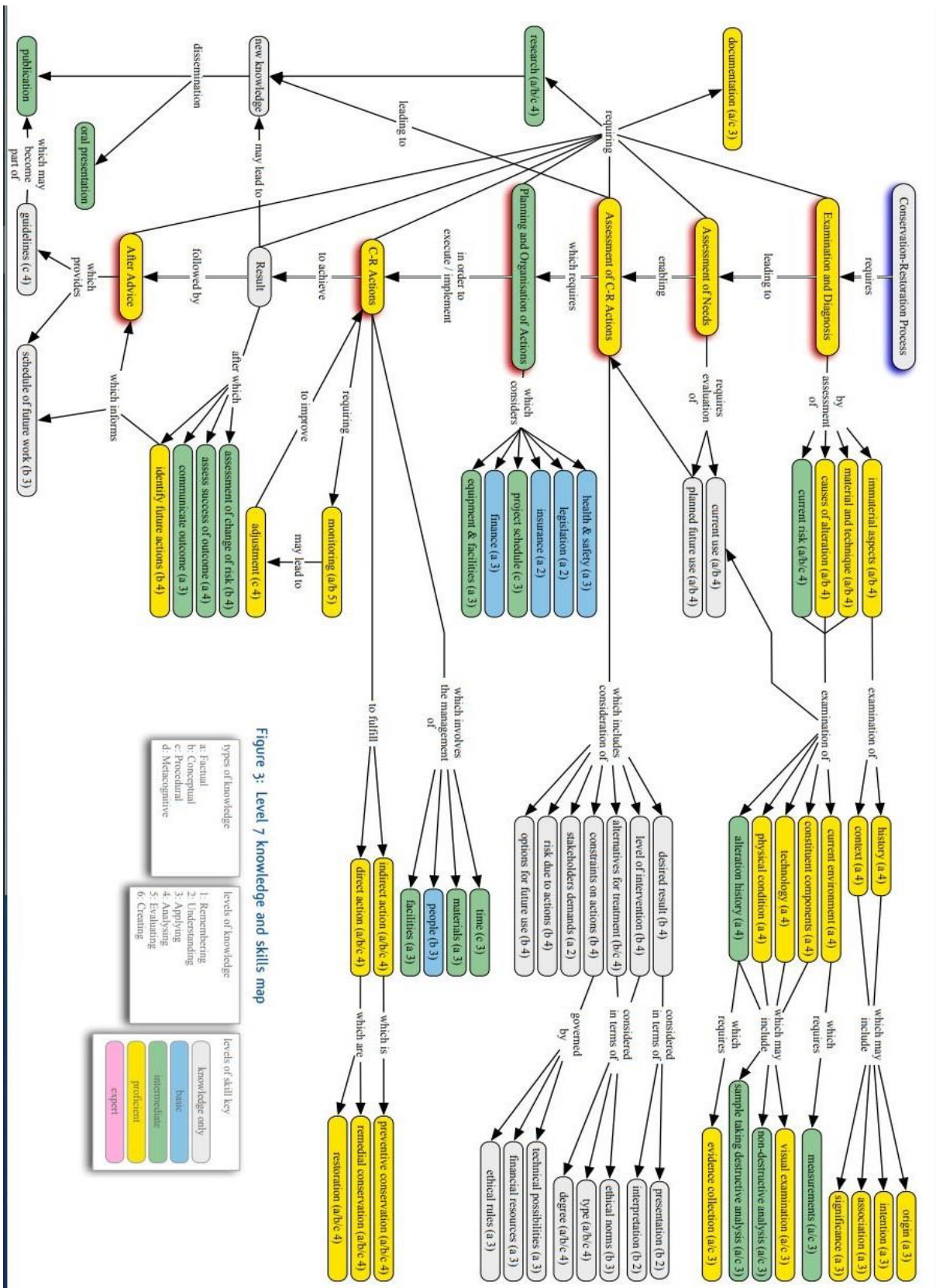


Fig. 1 Kunnskaps og ferdighetskart master student. Kilde E.C.C.O. Competences for access to the Conservation-Restoration profession

## Utfordringene rundt kjemiundervisning

Ifølge E.C.C.O.s profesjonelle retningslinjer skal det være en balanse mellom humaniora og naturvitenskap. For å kunne vurdere behandlingsstrategier er det uunnværlig at studentene får en forståelse for hvordan organiske og uorganiske materialer reagerer på kjemiske, biologiske og fysiske faktorer som kan føre til nedbrytning av kulturhistoriske gjenstander. Videre skal de kunne vurdere egnethet og kompatibilitet for behandlingsmetoder og -materialer på basis av underliggende kjemi. Det innebærer med mer å kjenne til kjemiske egenskaper for løsemidler, rengjøringsmidler, limtyper, konsolidanter, omslag, stabilisatorer, og emulgatorer for å forstå hvordan disse oppfører seg i kontakt med kulturhistoriske gjenstander. For å identifisere originale og sekundære materialer, fastslå nedbrytningsagenter, vurdere effekten av behandlingsinngrep, osv. anvendes det avanserte analysemetoder som krever at konserveringsstudenter får en forståelse for hvordan disse fungerer og kan anvendes. På bachelornivå har undervisningen i kjemi vært en utfordring siden opprettelsen av studiet.

I forbindelse med oppstarten av konserveringsstudiet i 1998 ble det i 1997 sendt en henvendelse til kjemisk institutt (KI) med forespørsel om grunnundervisning i generell, uorganisk og organisk kjemi. Forslaget fra konserveringsstudiet var at konserveringsstudenter fulgte deler av bestående kurs ved KI, ettersom emnene omfattet mer enn studentene har behov for, og at spesialtilpasset undervisning i relevante temaer ville dekkes av ansatte ved IAKN. Den gangen var både professor Unn Plahter og Professor Evabeth Astrup (begge kjemikere) ansatt ved IAKN. Kjemisk institutt ville ikke ta ansvar for et undervisningsopplegg i kjemi som var basert på timebetalt undervisning. Det ble også vurdert at det ville være behov for en hel stilling for å undervise konserveringsstudenter og det ble foreslått tilsetning av en vitenskapelig ansatt som kunne utarbeide og gjennomføre et undervisningsopplegg i kjemi som var skreddersydd for konserveringsstudiet. Det endte med at IAKN ansatte en timelærer i kjemi for 30 forelesninger (antar at det her menes dobbelttime-forelesninger) og 15 timer studentveiledning, i tillegg til veiledning ved gjennomføring av 7 laboratorieoppgaver på KJ100. Konserveringsstudentene fikk ta del i deler av allerede eksisterende emner i både generell KJ100 og uorganisk kjemi KJ101 ved KI.

Ved omorganiseringen av konserveringsstudiet i forbindelse med Bolognaavtalen i 2001/2002, ble det reforhandlet en avtale med KI og avtalen med timelærer ble sagt opp. I 2007 endret KI undervisningstilbudet og konserveringsstudenter på bachelor fikk følge KJM1001 – Innføring i kjemi, som var et tilbud for studenter uten kjemi 2 fra videregående skole og KJM1110 – Organisk kjemi I. Siden oppstart av studieretningen KUBE, har disse kjemiemnene vært obligatoriske for opptak til master. Ordningen har, fra studentenes og lærerens side, aldri vært vellykket. Regelmessig har problemer rundt kjemiemnene blitt tatt opp i programrådet. Studentenes fagutvalg for konservering gjennomførte våren 2015 en evaluering av kjemiemnene. Her kom det blant annet fram at for mange KUBE-studenter var KJM1001 det første møtet de hadde med kjemi, og læringskurven var svært bratt. Problemene oppstod på grunn av manglende mattekunnskaper, stor arbeidsmengde, det var vanskelig å ta igjen kunnskapene når studentene ikke var å jour med undervisningsopplegget, samt at det ikke var lett å se relevansen i forhold til konserveringsstudiet ettersom det ble undervist i generell kjemi. Studentene opplevde også vanskeligheter med en nedlatende holdning fra enkelte undervisere fra KI. KJM1110 fikk imidlertid svært gode vurderinger takket være underviseren på dette emnet.

I 2017 endret KI igjen sitt undervisningstilbud. KI informerte da om at kjemiundervisningen skulle legges om med fokus på biokjemi og at det ikke ville være plass til konserveringsstudentene lenger. Undervisere ved KI hadde også lagt merke til at nivået er for høyt for konserveringsstudentene. Konserveringsstudiet fikk da tilbud om hjelp til å finne en masterstudent i kjemi for å gjennomføre den kjemiundervisningen som konserveringsstudiet krever. IAKH ønsket ikke et undervisningstilbud undervist av en masterstudent i kjemi, fordi dette ikke ville gi noe forutsigbarhet samt at det ikke ville undervises i anvendt kjemi. Ved konserveringsstudiet ble kjemiker Francesco Caruso ansatt som førsteamanuensis august 2016, og han ble vurdert av kjemisk institutt som kvalifisert til å gi kjemiundervisning. Konservering har ikke lov til å tilby allmenn kjemi som undervises enten på videregående eller ved KI, men ettersom det dreier seg om anvendt kjemi for konservatorer, som ikke allerede fantes på UiO, ble dette godkjent. Forespørselen gikk til instituttleder Tor Egil Førland som godkjente opprettelsen av to kjemiemner i konservering: KONS1001 og KONS1005. Etter at Caruso forlot konserveringsstudiet i 2019 har kjemitilbudet blitt ivaretatt av eksterne vikarer. Dette har resultert i varierende kvalitet og store utfordringer med å utvikle et fungerende undervisningstilbud i kjemi.

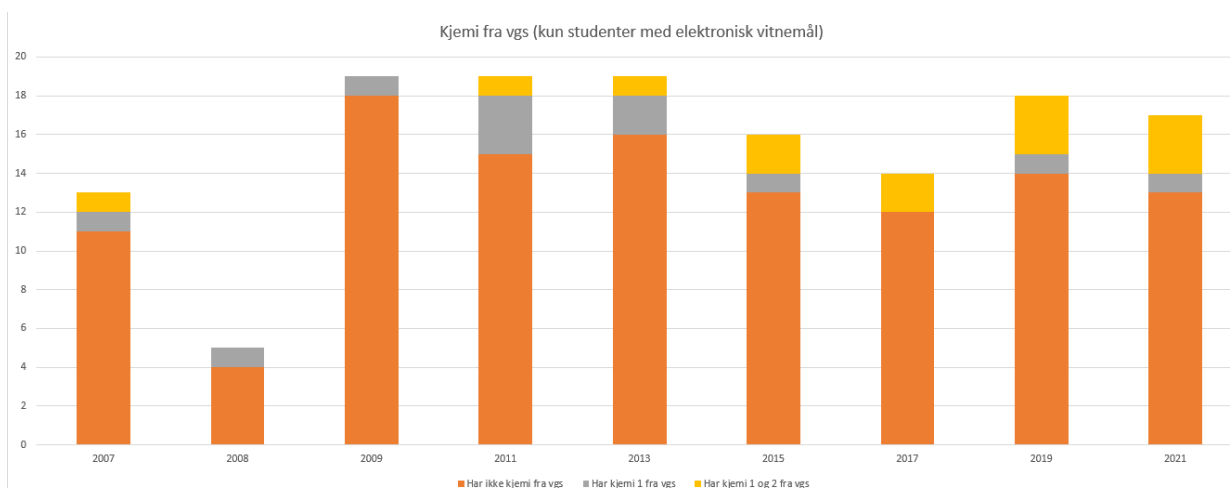
I tillegg til at det er behov for en et stabilt og oppdatert undervisningsopplegg i anvendt kjemi, har naturvitenskap fått en mer sentral rolle i konserveringsfaget de siste 10 år. Det utvikles kontinuerlig nye og bedre konserveringsmaterialer og analysemetoder og verktøy. Skal konserveringsstudiet være fremtidsrettet og inkorporere de nyeste utviklingene i faget, er det behov for en naturviter med forståelse for konservering i staben. Denne personen ville også kunne være med på å løse dagens utfordringer med kjemiundervisningen, samt fysikk og muligens fargeteori.

### **Rekruttering av studenter med tilstrekkelige matematikk- og kjemikunnskaper**

Siden kjemi ligger til grunn for mange nedbrytningsprosesser, behandlingsmetoder og materialkunnskap ville det være en fordel om studentene hadde forkunnskaper i naturfag og særlig i kjemi. Det er fremdeles en utfordring på konserveringsstudiet at bachelorstudentene ved KUBE har liten kjennskap til kjemi før de starter på utdanningen, og at de derfor har behov for at kjemiemnene rettet mot konserveringskjemi starter på et grunnleggende nivå. Det har blitt vurdert om studentene bør ha kjemi fra videregående skole som opptakskrav for å søke seg inn på bachelorstudiet konservering. Et slikt krav ville føre til at det kunne undervises kun i kjemi som er særlig relevant for konservatorer og ikke grunnleggende kjemi. Slik søkermassen til konservering er i dag, ser dette dessverre ut til å være vanskelig å sette som opptakskrav. Av studentene som har blitt tatt opp på studieretningen siden 2007, er det rundt en fjerdedel vi ikke vet om har tatt kjemi på videregående skole.<sup>15</sup> Av studentene som har elektronisk vitnemål, hvor vi kan hente ut informasjon om de har tatt kjemi eller ikke, er det kun 17 % av studentene som har tatt Kjemi 1 i videregående skole, og 9 % som har tatt Kjemi 2.<sup>16</sup> Hvis man ser på kun de siste tre opptaksårene er tallet noe høyere, men fremdeles for lavt. 20 % har fullført Kjemi 1 og 16 % har fullført både Kjemi 1 og Kjemi 2 av studentene som startet i 2017-2021. Hvis ratioen er lik for den andelen som ikke har elektronisk vitnemål, vil dette tilsi at kun ca. 5 studenter på hvert kull på 25 studenter har denne bakgrunnen vi helst ønsker.

<sup>15</sup> Dette kan f.eks. skyldes at de ikke har elektronisk vitnemål.

<sup>16</sup> Tall er hentet fra Tableau.



Det er derfor mye som tyder på at det vil være utfordrende å få dekket opptaksrammen om det blir krav om å ha fullført Kjemi 1 og/eller Kjemi 2 fra vgs. Det minstekravet det kan settes er naturfag fra videregående skole. Det er derimot ikke sikkert det vil være en fordel å sette et slikt krav. Naturfag i videregående har få undervisningstimer og med svært begrenset innføring i kjemi. Det er usikkert om studenter som har tatt naturfag på videregående har en fordel ved studiet sammenlignet med studenter som ikke har tatt faget, da de kun vil ha hatt undervisning på et elementært nivå. En slik endring vil også kun utelukke de studentene som har tatt yrkesfag og/eller har kommet inn med realkompetanse. Det er flere studenter i denne studentgruppen som har fullført masterstudier i konservering med gode resultater.

Det bør derimot bli tydeligere på programssidene, i læringsmålene og på opptakssidene at fagområdet konservering har en fot innenfor naturvitenskapene, og at det er forventet at studentene har eller tilegner seg kunnskaper innenfor disse fagområdene. Videreutvikling av kjemiennene som tilbys konserveringsstudentene på bachelornivå vil også bidra til at studentene som rekrutteres til masternivå har bedre kunnskaper innenfor kjemi og naturfag.

## Ubalanse i konserveringsseksjonens ressurser og behov for gjestelærere

Konserveringsstudiet har vært underbemannet siden november 2012 da førsteamanuensis Jeremy Hutchings forlot konserveringsstudiet. På dette tidspunktet var arbeidsregnskapet i balanse, men i senere år har undervisningen i gjenstands- og forebyggende konservering blitt i varetatt av kun én universitetslektor ved konservering og vikarer. Det har ikke alltid vært mulig å finne vikarer til denne undervisningen. Fra september 2016 til juli 2019 fikk konservering en «conservation scientist». Han bidro til undervisning i analysemetoder og utvikling av to kjemiemner, løftet kvaliteten på masteroppgaver, veiledet PhD-kandidater og var involvert i utallige forskningsprosjekter. Det åpnet også opp mulighet for å søke forskningsmidler som ikke har vært tilgjengelig for konservatorer. Ansettelsen har vist et tydelig behov for en «conservation scientist» ved konserveringsstudiet, men vedkommende var ikke utdannet eller hadde erfaring i konservering, og kunne derfor ikke bidra til undervisningsbehovet innen konserveringsemnene. Samlet har dette ført til et stort overskudd på arbeidsregnskapet til studiets universitetslektor.

Ved opprettelsen av studieretningen KUBE (høsten 2007) ble emnet i fargeteori nedlagt med begrunnelse at det var for dyrt. I 2018 ble masterlinjen i prosjektbasert konservering midlertidig stoppet av daværende leder fra IAKH begrunnet med «ressursmangel», noe som kan tolkes som for dyrt. Nedleggelsene av undervisningstilbudene har ført til underskudd i undervisningsregnskapet til begge professorer på konservering.

Tiltak må gjøres for å rette opp den ubalansen i arbeidsregnskapet til de faste ansatte, men det er begrenset mulighet for å omfordele undervisning. Studiet underviser i tre spesialiseringer: forebyggende-, maleri- og gjenstandskonservering og i tillegg er det behov for spesialkompetanse i naturvitenskap. De ansatte utfyller hverandre med at hver har sitt spesialområde, men dette betyr også at det er vanskelig å ta over hverandres undervisning. I tillegg, som beskrevet i kriteriene fra ENCoRE og E.C.C.O, skal det undervises i et stort antall temaer som det er vanskelig å dekke fullt ut med en liten stab. Ved oppstarten av konserveringsstudiet ble gjestelærerbehovet anerkjent, og det har vært en fast ordning at enkelte eksterne lærere underviser i spesialiserte temaer på timelærerkontrakter. Denne praksisen har dekket behovet for undervisning i spesialiserte temaer, men bryter med kravene om faste ansettelser i staten og kravene om at UiOs kjernevirksomhet skal utføres av faste ansatte. Ved å følge disse kravene, vil det være en risiko for at flere temaer i undervisningen ikke vil bli dekket. I mandatet åpnes det for å dekke denne undervisningen gjennom «å etablere avtaler med ressurspersoner og konserveringsinstitusjoner i Oslo-området – og i særlige tilfeller i utlandet». Erfaringen med å finne vikarer til undervisningen har vist at flere gjestelærere kommer fra andre steder enn Oslo-området pga. at underviserne må ha en kombinasjon av spesialkompetanse, gode teoretiske kunnskaper og oppdatering på nyere forskning, en del år praktisk erfaring og kompetanse i å undervise. En kombinasjon som rett og slett ikke alltid finnes i Oslo-området eller i Norge.

Bortsett fra de faste vitenskapelige ansatte har konservering en tekniker. Han demonstrerer og underviser i bruk av analyseutstyr og hjelper studentene med å gjennomføre sine analyser. Videre vedlikeholder han utstyret ved konserveringsstudiet. Med en utvidet og foreldet instrumentpark, som har behov for regelmessig vedlikehold og oppdatering, samt høyere krav til HMS, har det vist seg vanskelig å dekke behovet for teknikerens arbeidsoppgaver innenfor en 20 %-stilling.



## Informasjonsgrunnlag

Det har blitt innhentet forskjellig type informasjon for å finne en løsning på de skisserte utfordringene. Samtidig har det også vært et ønske å få innspill fra studenter, alumni og mulige arbeidsgivere for å tilpasse utdanningen bedre til studentenes og arbeidslivets forventninger i det reviderte studieprogram. Følgende informasjon er innhentet:

1. Det har blitt gjennomført samtaler med representanter fra konserveringsutdanninger i Finland, Danmark og Gøteborg i det nordiske nettverket av konserveringsutdanninger (vedlegg 1).
2. Det er gjennomført en analyse av undervisningsopplegg av konserveringsutdanninger i maleri og gjenstand med fullt medlemskap i ENCoRE for å få et innblikk i hvordan UiO skiller seg fra andre utdanninger (vedlegg 1).
3. Det har blitt laget en oversikt over kontakttimer i konserveringsutdannelse ved UiO og sammenlignet med kontakttimer ved noen utdanninger med fullt medlemskap i ENCoRE. (vedlegg 2).
4. Det har blitt gjennomført en spørreundersøkelse av fagutvalget ved studiet blant nåværende studenter.
5. Det har blitt sendt ut en spørreundersøkelse til alumni og mulige arbeidsgivere innen kulturvern (vedlegg 3).
6. Det har blitt sett på normer og retningslinjer for undervisningstilbud ved UiO.
7. Det har blitt tatt hensyn til UiOs, HFs og IAKHs strategiske mål.

### 1. De nordiske konserveringsutdanninger

Nedenfor følger en kort analyse av de tre nordiske konserveringsutdanningene:

konserveringsutdanningene ved Universitetet i Gøteborg, Det Kongelige Akademi. Arkitektur, Design, Konservering i København, og Metropolia University of Applied Sciences i Helsinki, i sammenlikning med konserveringsutdanningen ved UiO. Grunnlaget er data presentert i vedlegg 1 og samtale med representanter fra de nordiske konserveringsutdanninger.

- Alle de tre nevnte nordiske utdanningene er fullt medlem av ENCoRE
- København og Gøteborg har, i likhet med Oslo, en 3-årig bachelorgrad og 2-årig mastergrad, mens Helsinki har en 4-årig bachelorgrad og 1-årig mastergrad.
- Alle de andre nordiske utdanninger tilbyr praktisk konservering på bachelornivå i motsetning til Oslo.
- Alle de andre nordiske utdanningene har en praksisperiode på bachelornivå i motsetning til Oslo (som har dette på masternivå).
- Alle de andre nordiske utdanningene har en bacheloroppgave i motsetning til Oslo.
- Fokuset til de nordiske utdanningene er forskjellig:
  - I København er fokuset på direkte konservering og forebyggende konservering, og lite humaniora – fokus på forebyggende konservering er et svar på behov i museene.
  - I Gøteborg er det jevnere fordeling mellom humaniora, naturvitenskap og konservering, og lite på forebyggende konservering.

- Fra Helsinki er det ikke tilgjengelig en detaljert undervisningsplan – men kjent at det er mye fokus på direkte konservering, mindre på forebyggende konservering.
- I Oslo ligger fokuset på forberedende kurs som historie, filosofi og etikk og teknologihistorie samt forebyggende konservering. I tillegg tar studentene en stor andel andre emner gjennom 40-gruppen, frie emner og ex.fac. og ex.phil. Av emner utover 80-gruppen faller derfor 80-100 ECTS under humaniora, avhengig av om de tar kjemiemnene som del av sine frie emner eller ikke.
- Alle de andre nordiske utdanningene ser ut til å ha en tilnærmet ratio av 1:1 teori:praksis både på bachelor og master, i motsetning til Oslo som ikke oppnår denne ratioen på bachelor (ca. 2:1). På master oppfyller studieløpet denne ratioen.
- Lærerressurser:
  - Alle tre utdanningene har en kjemiker og/eller «conservation scientist» i staben.
  - København har tre til fire undervisere knyttet til hver spesialisering.
  - Gøteborg har en felles studieretning på bachelor hvor det gis basiskunnskaper og ferdigheter i en rekke materialer. Alle lærere tilknyttet utdanningen underviser i denne.
  - Helsinki har én dedikert underviser per spesialisering, som følger studentene over 4 år. Ved behov undervises det sammen med f.eks. kjemiker.
  - Oslo ser ut til å ha den minste lærerstaben og ikke en kjemiker/«conservation scientist».

## 2. Sammenligning av konserveringsstudiet med et utvalg av godkjente ENCoRE utdanninger utenfor Norden

For å få et bilde av hvordan undervisningstilbudet fra konserveringsstudiet ved UiO forholder seg til godkjente utdanninger av ENCoRE, er det laget en oversikt over undervisningstilbud og lærerressurser fra et utvalg av konserveringsutdanninger i maleri og gjenstand. Konservering undervises ved en rekke utdanningsinstitusjoner som akademi, yrkesrettet universitet og universitet. Av 41 medlemmer til ENCoRE er 12 utdanninger på universitetsnivå. Åtte europeiske utdanningsinstitusjoner utenfor Norden er gjennomgått, og av disse er 6 universitetsutdanninger tatt med i oversikten. Det er forsøkt å ha en geografisk spredning innenfor Europa. Informasjon er innhentet gjennom utdanningens internettsider.

### Oppbygning av graden

Programmene for konservering har svært forskjellige oppbygninger. Av de åtte utdanningene har to en 4-årig BA og en av disse blir fulgt av en 1-årig MA. Tre utdanninger har en 3-årig BA og 2-årig MA, og to har en 5-årig MA. Universitetet i Amsterdam skiller seg ut med en støttegruppe på 30sp på BA, 2-årig MA, fulgt av et 2-årig påbygg hvor studenten jobber i en institusjon og som avsluttes med en eksamen.

### ECTS

De fleste utdanningene tar utgangspunktet i at 1 ECTS er lik 30 timer arbeidsbelastning. Men noen utdanninger har en vektning hvor 1 ECTS tilsvarer 25, 27, 28 timer eller mellom 25 og 30 timer.

### Opptakskrav

For de fleste utdanninger ble det funnet informasjon om opptakskrav. Som regel skal studenten gjennom en opptaksprosedyre før starten av BA, noen har i tillegg opptakskrav for MA. For eksempel

krever CICS i Köln et karaktergjennomsnitt på 2.0 fra BA, og i tillegg minst 2,5 års praksis. Opptakskravene er også nokså forskjellige, fra portefølje på 20 arbeider i blyant og farge, en opptakseksamen og anbefaling om å ha praksis hos en konservator før søknad, til vanlig studiekompetanse for å komme inn på BA og å ha fullført en BA for å komme inn på MA.

## Fokus og fordeling av undervisningstilbudet

Innholdet i studieprogrammene er forskjellig, men på bachelor har alle tyngden på kategori konservering og teori. Videre har alle utdanninger mer naturvitenskap i sine programmer enn ved UiO. Det varierer hvor mye undervisning det legges til humaniora, dokumentasjon og forebyggende konservering. Noen utdanninger har fokus på digitale grafiske teknikker. De fleste utdanningene legger forbyggende konservering til BA-undervisningen og har mindre undervisningstimer enn UiO i dette fagfeltet.

Tilbudet på master varierer. Noen har undervisning i konserveringsteori og praksis, mens andre har undervisning i andre temaer, som f.eks. administrativ relaterte fag eller vitenskapelige metoder. Noen har hospiteringsperiode, og alle avslutter med en masteroppgave. CICS skiller seg ut med en 2-årig master som kun har fokus på masteroppgaven.

Det ser ut til at alle studieprogrammene, bortsett fra Amsterdam (som også har status som assosiert), har en tilnærmet balanse mellom teori og praksis på bachelor og master av 1:1.

## Temaer som ikke tilbys ved UiO

I gjennomgangen av de forskjellige undervisningsprogrammer er det en del temaer som ikke tilbys hos UiO. I tabellen nedenfor nevnes noe av disse:

<b>Humaniora</b>	Disiplinrelatert engelsk
<b>Naturvitenskap</b>	Mineralogi og geologi, fysikk, anvendt fysikk, mikrobiologi, fargekemi, fargeteori, grunnleggende matematikk, grunnleggende biologi og enzymer
<b>KONS teori og praksis</b>	Praksis legeringer, hammering, praksis in-situ konservering, helleristninger, prosjektledelse og prosjektmetodikk
<b>Dokumentasjon</b>	Infografikk og programvare og digital dokumentasjon
<b>Forebyggende konservering</b>	Utstillingsteknikk, magasineringsplaner kalkulering plass, sjokk/vibrasjonstester og montre
<b>Jus/enkeltpersonsforetak</b>	Hvordan sette opp og drive et enkeltpersonsforetak
<b>Hospitering</b>	Hospitering i analyseteknikker, hospitering i samlingsforvaltning/forebyggende konservering og besøk til håndverkere

## Hospitering

Utdanningene har valgt ulike løsninger for hospitering ila. studieløpet. CICS og Amsterdam har ikke avsatt tid til hospitering ila. BA og MA, men CICS krever ett år praksis før studentene begynner på BA og 2,5 år før de begynner på MA. Amsterdam har et 2-årig praksisbasert påbygg. Noen utdanninger har hospitering kun på BA, mens andre har hospitering både på BA og MA (f.eks. Universitetet i Lisbon). Lengden på hospitering er også forskjellig. Haute École Neuchâtel (Sveits) har for eksempel 4 x 4,5 uker praksis i bachelorløpet, mens Universitet i Lisbon og Universitet i West Attica ikke har spesifisert en hospiteringsperiode.

## Bachelor- og masteroppgave

Noen utdanninger har bacheloroppgave som del av studieløpet. Bacheloroppgavenes omfang er mellom 12 og 24 ECTS. Andre har ikke bacheloroppgave. Alle utdanningene har masteroppgave. Masteroppgavenes omfang er mellom 15 og 60 ECTS. CICS har et spesielt masteroppgaveløp hvor hele masterløpet er rettet mot masteroppgaven. Dette studieprogrammet inkluderer moduler som tema identifikasjon, prosjektutvikling, forskningsperioden, masteroppgaveskriving, ispedd veilednings- og refleksjonsmoduler.

## Tilgjengelige lærerressurser

Blant alle de analyserte utdanningene, er UiO det fagmiljøet som har færrest lærerressurser per studieretning. Alle utdanningene som er analysert, har «conservation scientist» eller naturviter som del av lærerstaben.

## **3. Kontakttimer**

Det har blitt gjort en sammenligning av kontakttimer i undervisningen, i de utdanningene som har ført opp kontakttimetall i utdanningsoversikten (vedlegg 1). Videre er det beregnet hvor mange kontakttimer UiO har i vår utdanning, for hvert av konserveringsemnene i graden (vedlegg 2).

I løpet av bachelorgraden KUBE har studentene 473 kontakttimer. Ila. mastergraden har gjenstandslinjen 880 kontakttimer, og malerilinjen 685 kontakttimer. For en ferdigutdannet konservator blir summen 1353 for gjenstandslinjen og 1158 for malerilinjen.

Til sammenligning er kontakttimene ved de andre utdanningene følgende:

- Det Kongelige Akademi (Danmark) har 1620 kontakttimer ila. en 3-årig BA.
- Universitetet i Amsterdam har 1184 kontakttimer ila. en 2-årig MA
- Haute École Neuchâtel (Sveits) har 2385 kontakttimer ila. en 3-årig BA og 1147 kontakttimer ila. en 2-årig MA.
- Universitetet i Lisboa har minst 1580 kontakttimer ila. en 3-årig BA.
- Universitetet i Barcelona har ca. 3000 kontakttimer ila. en 4-årig BA.
- Universitetet i Torino har 2500 timer praktiske aktiviteter ila. en 5-årig grad.

## **4. Oppsummerende rapport av svar fra spørreundersøkelse gjennomført av fagutvalget konservering**

Fagutvalget ved konservering gjennomførte en spørreundersøkelse blant programstudenter og andre som tok konserveringsemner høsten 2021. Sammendraget som følger, er skrevet av fagutvalget.

### Sammendrag

*Vi har fått 23 svar:*

- 13 programstudenter/80-gruppe – 56,1%
- 4 40-gruppestudenter – 17,4%
- 0 enkeltemnestudenter
- 6 masterstudenter – 26,1%
- 0 ferdigutdannede

*Er det viktig for deg å kunne ta to 80-grupper samtidig?*

- Ja: 7 – 30,4%

- Nei: 16 – 69,6%

### *Hvorfor:*

Økt bred kompetanse, økt mulighet for å komme inn på ulike mastergrader, fleksibilitet til å bytte utdanningsløp underveis.

### *Er det viktig for deg å kunne dra på utveksling?*

- Ja: 12 – 52,2%
- Nei: 11 – 47,8%

### *Hvorfor:*

Bred kompetanse, lærerik erfaring; men måten løpet er lagt opp på, blokkerer muligheten for utveksling; 40-gruppe er et hinder for flere som har satt en stopper for dem til å dra på utveksling. Majoriteten vil på utveksling.

### *Hva er du fornøyd med i studiet som det er i dag?*

Fornøyde med foreleserne, mye og bra fokus på etikk, får godt grunnlag for når man skal begynne praktisk, oppdatert pensum, det digitale skiftet etter covid fungerer veldig bra (komplimenter til Douwtje og Zoom, og risikovurderingen for master som gjorde det mulig å gjennomføre i det hele tatt), gode forventninger for hva de skal gjøre på master; såpass lite studie at klasser blir mer personlige og det er lettere å bli kjent på tross av årskull.

### *Hva er du misfornøyd med i studiet som det er i dag?*

Flipped classroom, blir spesielt vanskelig å gjennomføre digitalt. Uforutsigbarhet rundt kjemi er et gjentakende element. Praksis også nedprioritert; grunnleggende kunnskaper man er avhengig av for å komme inn på master, noen synes det blir stort hopp til master. 40-gruppa og annethvert år med fagene gjør det vanskelig å være fleksibel, og gjør avspaseringsår i realiteten umulig. Følelse av at KUBE blir nedprioritert ift ARK og historie av administrasjonen. Flere føler det tar litt tid før man kommer ordentlig i gang med fagene; gitt at de tre første semestrene har man bare tre KONS-emner (av 9 emner) føler man mer tilhørighet til 40- gruppa si. Mange av problemene kommer pga pandemien.

### *Hva ønsker du mer av i studieløpet?*

Praksis; hjemmeoppgaver ala KONS1000, noen savner Halden-prosjektet og lignende, museumsbesøk, utplassering hos museum og arbeidserfaring. Gjeste forelesere; master kunne ønske seg mer kurs og nyere forskning på pensum. Få se mer av konserveringsarbeid og behind the scenes.

### *Hva ønsker du å lære mer om i løpet av studiet?*

Institusjoner utover konservering/museum som også driver med bevaringsarbeid. Praksis, arbeidslivet, aktuelle debatter; det er for spisset mot lerretsmaleri på masternivå, et ønske om at det skal være bredere, jobbe med flere malertyper enn olje på lerret. Flere ulike konserveringsgrener. Historisk tekstil, treverk, bevaring av bygninger, papirkonservering, praktisk anvendelse av metode. Arbeidsmuligheter; ikke bare med master, men også med bacheloren. Bratt læringskurve på master. Hvordan etiske idealer former konservering.

## *Hvordan fant du ut om konservering?*

Noen fant ut av det gjennom 40-gruppe, hjemmesidene til UiO, gjennom media, arkeologistudenter/kunsthistoriestudenter/andre studenter som fant ut om konservering underveis i sine egne studier, noen har grader fra før av og ble interessert, familie og kjente.

## *Hva tenker du om et slikt femårig løp?*

Positivt: nåløyet til master er snevert som det er nå og skaper usikkerhet og stress for mange, gjøre det enklere å gå fra start til slutt, enklere utdanningsløp, mer sammenhengende og forutsigbart. Praksis kan fordeles jevnere utover studieløpet. - Negativt: høyt frafall på bachelor, noen snubler inn uten å vite hva de har søkt på, synd for de som bytter over fra andre fag, ekskluderende; mange som går på master nå var ikke engang KUBE-studenter.

## *Hvilke fordeler ser du ved et femårig studieløp?*

Mindre stress, mer samhold, sikkerhet rundt fremtiden, sammenheng, motiverende; det er en følelse av at man kaster bort utdannelsen ved å ikke ha mastergrad; lettere å få forståelse for faget hvis det blir mindre jag om karakterer for mastersøknad; folk søker på femårig fordi de vet de vil ta en femårig grad.

## *Hvilke ulemper ser du ved et slikt femårig studieløp?*

Usikkerhet rundt gjennomføring; bekymring for frafall og for 40-gruppe/enkeltemner å søke seg inn på faget; inflasjon av masterstudenter, bekymring for at terskel for opptak heves; må man velge retning med én gang? Det kan være vanskelig. Blir kanskje mindre tverrfaglighet pga. mindre diversitet blant studentene som kommer til faget, vansker for internasjonale studenter

## *Har du noen tanker eller ideer du vil dele med oss?*

Mer praksis og arbeidsrettet studie, konserveringssemner tidligere i studieløpet, flere semestre som er egnet for utveksling; mer kontakt master-bachelor, flere forelesere så ikke arbeidsmengden for hele programmet fordeles på tre mennesker. Konserveringsstudiet må promoteres mer.

## *Ekstra notis:*

Søknad på arkeologi og konservering er forvirrende på UiOs sider

## **5. Spørreundersøkelse for arbeidsgivere og tidligere studenter**

Det ble sendt ut to spørreundersøkelser våren 2022, én til arbeidsgivere og én til tidligere studenter på masterstudiene i maleri- og gjenstandskonservering og bachelorstudiet i Kulturarv og bevaringskunnskap (KUBE). Spørsmålene handlet om hvilke arbeidsoppgaver konservatorene og/eller magasinforvalterne hadde, hva studentene hadde nytte av i utdanningen, hva de kunne ønske de hadde lært og hvilke ferdigheter og kunnskaper arbeidsgiverne forventet. Spørreundersøkelsen for arbeidsgivere ble sendt til 43 arbeidsgivere. Undersøkelsen ble sendt til nærmeste leder i seksjoner/arbeidsplasser hvor det er ansatt konservatorer. Av de 43 som ble invitert, svarte 24 personer. Spørreundersøkelsen rettet mot tidligere studenter ble sendt ut til alle som har fullført master i gjenstandskonservering, master i malerikonservering og bachelorgrad i KUBE siden de første kullene på disse studieretningene. Totalt mottok vi 55 svar, av 112 inviterte. Ett svar ble forkastet. Fordelingen av studenter var slik:

- Gjenstandskonservatorer (20 svar av 30 inviterte)
- Malerikonservering (19 svar av 32 inviterte)

- KUBE-studenter (15 svar av 50 inviterte [seks av de inviterte er fortsatt aktive studenter på MA])

Et lenger sammendrag av svarene og kategorisering av svarene er vedlagt rapporten (vedlegg 3).

Både arbeidsgivere og tidligere studenter fremhever praktiske ferdigheter som sentralt – både det de har god nytte av og som studentene ønsker å ha mer av, og blant det som arbeidsgiverne forventer og ønsker at studentene våre hadde mer av. Arbeidsgiverne forventer studenter med god kompetanse i direkte konservering, og disse ferdighetene/arbeidsoppgavene er blant det studentene jobber mest med og sier de har hatt mest nytte av i undervisningen. Svært mange av studentene jobber også med oppgaver innenfor samlingsforvaltning/magasinformvaltning, og særlig pakking blir nevnt ofte, både av studentene selv og av arbeidsgiverne. Dette gjelder både studenter som også jobber med direkte konservering, og studenter som først og fremst jobber med forebyggende konservering og samlingsforvaltning. Det er også mange studenter som ønsker seg mer praktisk erfaring på bachelornivå, og praktisk erfaring med samlingsforvaltning, forebyggende konservering og utstillingsarbeid. Dette er også blant kompetansen og arbeidsoppgavene som er nevnt oftest av arbeidsgiverne.

I tillegg er det verdt å merke seg at prosjektledelse, budsjettering, prioritering, kostnadsvurdering osv. blir nevnt av mange. Malerikonservatorene skriver oftere enn gjenstandskonservatorene at de jobber i private virksomheter, men det blir nevnt flere ganger at en er nødt til å argumentere for både tids- og kostnadsbruk, både i det private og det offentlige.

Blant studentene som har fullført master, har de fleste fått fast og relevant jobb. Det er allikevel noen flere fra malerikonservering som skrevet at de har gått en stund i midlertidige stillinger og/eller startet for seg selv. Blant KUBE-studentene er det en relativt stor andel av de som har svart som ikke fikk relevant jobb, og de fleste av de som har relevant jobb har nevnt at de har en annen utdanning i tillegg.

I tillegg til at studenter og arbeidsgivere ønsker seg mer praksis i utdanningen og praksis på bachelornivå, er det som nevnes oftest av nye ting som bør inngå i utdanningen at de ønsker kompetanse på mer moderne materialer.

## 6. Normer og retningslinjer for utvikling av undervisningstilbud ved UiO

Studieretningen konservering skal ikke kun forholde seg til kriterier fra profesjonelle organer, men også normer og retningslinjer utarbeidet av UiO og HF.

Forskrift om studier og eksamener ved Universitetet i Oslo<sup>17</sup> beskriver i § 2.4 Krav til sammensetning av graden bachelor forskjellige modeller og hvilke studieprogrammer som kan benytte seg av disse modellene. For studieprogrammer tilhørende Det humanistiske fakultet er det to modeller som kan benyttes:

(1) Ved Universitetet i Oslo kan graden bachelor oppnås på bakgrunn av et treårig studieprogram, tilsvarende 180 studiepoeng, inklusive:

- examen philosophicum (10 studiepoeng)
- examen facultatum (10 studiepoeng)
- programdefinerte emner (minst 120 studiepoeng)

---

<sup>17</sup> [Forskrift om studier og eksamener ved Universitetet i Oslo](#)

- eventuelt emner (inntil 40 studiepoeng) som kan velges fritt

når studieprogrammet har sin faglige tyngde innen fagområder ved Det teologiske fakultet, Det juridiske fakultet, Det medisinske fakultet, **Det humanistiske fakultet**, Det samfunnsvitenskapelige fakultet eller Det utdanningsvitenskapelige fakultet.<sup>18</sup>

(3) Ved Universitetet i Oslo kan graden bachelor oppnås på bakgrunn av et treårig studieprogram tilsvarende 180 studiepoeng, inklusive:

- examen philosophicum (10 studiepoeng eller mer)
- examen facultatum (10 studiepoeng eller mer)
- en emnegruppe (minst 80 studiepoeng)
- en emnegruppe (minst 40 studiepoeng)
- øvrige emner (inntil 40 studiepoeng) som kan velges fritt

når studieprogrammet har sin faglige tyngde innen fagområder ved Det teologiske fakultet, Det juridiske fakultet, **Det humanistiske fakultet**, Det samfunnsvitenskapelige fakultet eller Det utdanningsvitenskapelige fakultet.<sup>19</sup>

En siste modell som mandatet ber konservering om å utarbeide er en 5-årig master som en del yrkesrettede utdanninger benytter seg av:

(2) Ved Universitetet i Oslo kan graden master av 5 års omfang oppnås på grunnlag av studieprogrammene i farmasi, informatikk, klinisk ernæring, odontologi, samfunnsøkonomi samt for lektorprogrammet. Examen philosophicum skal inngå i grunnlaget for graden, unntatt for studieprogrammet i farmasi. Examen facultatum skal inngå i grunnlaget for graden når den oppnås på grunnlag av studieprogrammet i samfunnsøkonomi.<sup>20</sup>

I tillegg til modellene for sammensetting av graden som foreligger i forskriftene fra UiO har Det humanistiske fakultet normalregler for sammensetting av bachelor- og masterstudieretningen.<sup>21</sup> Ved utviklingen av undervisningsprogrammet i 2003 ble HFs normalregler fulgt. Det vil si en treårig bachelorgrad bestående av ex.phil., ex.fac., 80 sp fordypningsgruppe, 40 sp støttegruppe og 40 frie sp. Fordypningsgruppen utgjør det faglige grunnlaget for opptak til masterstudiet i samme fag. I 2013 ble 3. semester i bachelorgraden frigjort for å innfri HFs krav om at «en bachelor skal ha en slik oppbygning at studentene kan være minimum et semester i utlandet uten forsinkelser i studieløpet». Bachelor følges av en 2-årig master med emner i et omfang av 60 studiepoeng, en masteroppgave på 40 sp som oppfyller kravet på minst 30 og maksimalt 60 sp, og 20 sp praksissemester. Kravet om mulighet for utenlandsopphold oppfylles i praksissemesteret, hvor studenter kan få seg erfaring ved et anerkjent konserveringslaboratorium ved et museum eller institusjon, også i utlandet.

Med hensyn til normer for undervisning, pensum og vurdering for emner<sup>22</sup> kan det nevnes at alle bacheloremner har blitt opprettet som kunnskapsemner med sluttvurdering med minimalt 28 timer undervisning og noen av emnene med integrert vurdering med minimalt 20 timer undervisning. Dette gjelder også kjemiemnene KONS1001 og KONS1005 som ble opprettet i 2018. De fleste emner har seminarer med studentaktive undervisningsformer og siden 2015 har endel tiltak blitt gjort for å øke

<sup>18</sup> [Forskrift om studier og eksamener ved Universitetet i Oslo](#)

<sup>19</sup> [Forskrift om studier og eksamener ved Universitetet i Oslo](#)

<sup>20</sup> [Forskrift om studier og eksamener ved Universitetet i Oslo](#)

<sup>21</sup> [HF's normalregler for sammensetning av studieprogram](#)

<sup>22</sup> [Normer for undervisning, pensum og vurdering på emner](#)



praksisandelen. KONS1000 undervises etter «omvendt klasserom»-modellen og inkluderer nå ni praksisseminaler. KONS2040 og KONS3040 har en større praktisk oppgave som får studentene til å bli kjent med materialer og maleteknikk. Tilsvarende praksis mangler for teknologihistorie på gjenstandslinjen på BA-nivå. Videre har emner i historie/teori (KONS2010) og i forebyggende konservering på både 2000 og 3000-nivå nå praktiske prosjekter som foregår på et museum i Oslo-området. Pensum er for de fleste fag omfattende og grunnen til at de fleste emner oppfattes som teoretisk heller enn praktiske emner. For å oppnå ENCoRE's ratio av teori og praksis bør emneporteføljen gjennomgås og vurderes om emner skal heller være ferdighetsemner, og den praktiske andelen i undervisningstilbudet bør da justeres. I dette arbeidet må det tas høyde for dimensjonering av undervisning.

## 7. UiOs, HFs og IAKHs strategiske mål

«Utdanning av høy internasjonal kvalitet krever studentaktiv læring, fokus på læringsmiljø, integrering av studentene i forskning, og tettere samarbeid med praksismiljøer og samfunnsaktører. Studentene våre skal inkluderes i et utfordrende og inspirerende akademisk felleskap.»<sup>23</sup>

I utviklingen av et nytt undervisningsløp i konservering, må det tas hensyn til UiOs, HFs og IAKHs strategier for årene som kommer, samt UiOs humaniorastrategi. I samtlige strategier for 2021-2030 er det felles mål om å stryke den forskningsbaserte undervisningen, fremme arbeidslivsrelevans og studentaktiv læring. UiOs humaniorastrategi har også et særlig fokus på UiOs rolle i å «opprettholde, utvikle og formidle ekspertise på kultur- og naturarv»<sup>24</sup>.

### Arbeidslivsrelevans

UiO, HF og IAKH har som mål å styrke studienes arbeidslivsrelevans, studentens bevissthet om egen kompetanse og kontakt med arbeidslivet. IAKH har også vektlagt i sin strategi at studentene i tillegg til kunnskaper må læres opp i ferdigheter som er relevante for arbeidslivet, og at ferdighetene må inngå i emner og læringsmål i henhold til en helhetlig plan for studentenes forventede læringsutbytte.<sup>25</sup> Studiet har i dag en helhetlig plan for i kunnskaper og ferdigheter innenfor retningene forbyggende, maleri- og gjenstandskonservering, men læringsmålene bør gjennomgås for å sikre en bedre sammenheng i studiet som helhet, som også tar hensyn til generelle ferdigheter studentene bør tilegne seg i løpet av studiet.

IAKH vektlegger også at det er nødvendig med et tett samarbeid med interne og eksterne aktører, for å videreutvikle muligheter for praksisopphold, gjesteforelesere og alumni i undervisningen. Studiet har per dags dato et forholdsvis nært samarbeid med arbeidslivet, med flere eksterne aktører involvert i undervisningen. Et nytt studieløp må ta hensyn til at samarbeidet med eksterne aktører beholdes og videreutvikles, innenfor gjeldene juridiske og økonomiske rammer.

### Studentaktiv læring

UiO har som mål at studentene skal ta del i utforskende og nyskapende læring som motiverer og gjør dem til en ressurs for hverandre, og at studiene bruker arbeids- og vurderingsformer som aktiverer studentenes kunnskap og erfaringer.<sup>26</sup> Videre legger UiO vekt på i sin humaniorastrategi at «utdanningskvaliteten skal høynes gjennom bedre læringsmiljø, læringsformer som fremmer

<sup>23</sup> [HF 2030 – Kunnskap for det 21. århundret](#)

<sup>24</sup> [Humaniorastrategi for Universitetet i Oslo](#)

<sup>25</sup> [IAKH2030. Strategisk plan for IAKH 2021-2030](#)

<sup>26</sup> [UiOs strategi 2030](#)

fordypning og samarbeid mellom studentene, og tiltak for å styrke studentenes muligheter til å gjennomføre sine studier innenfor gitte rammer.»<sup>27</sup> Konserveringsutdanningen har fokus på samarbeid, alternative lærings- og undervisningsformer, samt praksisundervisning og utforskende arbeidsmetoder. I revisjonen av emner og opprettelsen av nye emner, må det tas hensyn til hvilke læringsmetoder som fremmer god læring og godt læringsmiljø på best mulig måte.

## Forskningsbasert undervisning

Et av UiOs strategiske mål er at universitetet «skal være en fremragende utdanningsinstitusjon som gir forskningsbasert undervisning på høyt nivå».<sup>28</sup> HF har også i sin strategi at forskning og undervisning skal kobles tettere, både ved at flere studenter bidrar i forskningen og at det skal brukes forskningsnære undervisningsformer i alle HFs studieprogrammer.<sup>29</sup> IAKH vektlegger også at forskning må trekkes inn i undervisningen. Å lykkes med forskningsbasert undervisning innebærer at de ansatte skal ha mulighet til å utvikle og vedlikeholde sine forskningsprofiler, samtidig som forskningskompetansen, erfaringen og innsikten blir en integrert del av undervisningen. I det nåværende studieløpet skjer dette stort sett gjennom presentasjoner i undervisning, lesing av forskningslitteratur og i veiledning av bachelor- og masteroppgaver. Det har derimot blitt gjort noen forsøk med erfaringsmessig og forskningsnær læring i emnene i forebyggende konservering KONS3020 og KONS3021, og KONS3040 Avansert kunstteknologi. Resultatene er gode og inspirerende. Bachelorstudentene melder tilbake at dette er emner med en praksisorientering som de har manglet og gjerne vil ha mer av. På masternivå kunne forskningen bli bedre integrert i studieprogrammet.

En konsekvens av å ikke ha en førsteamanuensis i gjenstandskonservering, er at det for tiden ikke er noen som kan veilede eventuelle PhD kandidater eller bidra til forskning og forskningspublisering innenfor dette feltet.

---

<sup>27</sup> [Humaniorastrategi for Universitetet i Oslo](#)

<sup>28</sup> [UiOs strategi 2030](#)

<sup>29</sup> [HF 2030 – Kunnskap for det 21. århundret](#)

## Forslag og modeller for revidert undervisningsplan

Basert på analysene av innhentet informasjon, har det blitt utarbeidet forslag til en revidert undervisningsplan (vedlegg 6). Fire modeller har blitt diskutert: en 5-årig mastergrad og tre forslag innenfor en 3+2-modell.

Opprettelsen av en 5-årig mastergrad har blitt vurdert fordi flere tidligere studenter og noen arbeidsgivere har etterlyst en mer helhetlig utdanning. En 5-årig utdanning vil gjøre det lettere å omstrukturere studieløpet slik at studentene også får erfaring med konservering av gjenstander og malerier tidligere i løpet, som er et ønske fra mange studenter. I tillegg opplever flere studenter det som stressende å ikke vite sikkert om de kommer gjennom «nåløyet» for å komme inn på master.

Det er allikevel kommet fram til at den beste løsningen vil være en 3+2-modell. Begrunnelsen for denne avgjørelsen bunner i både begrensede lokaler og fasiliteter og usikkerheten rundt mulig frafall fra et 5-årig løp. Fasilitetene konserveringsstudiet har til rådighet for laboratoriumsundervisning har kun plass til 6 studenter per linje. En endring til et 5-årig løp vil derfor innebære at studentmassen som tas opp på BA-nivå må halveres. I tillegg ville denne løsningen føre til plassproblemer om det ble tatt opp studenter annethvert år. I dag er det på bachelorprogrammet at de fleste studenter faller fra, mens det er svært lite frafall fra MA. Til tross for at en endret opptaksmodell ville kunne sikre at flere av studentene som tas opp på BA ønsker å fullføre hele løpet, er det en stor risiko for at det blir færre studenter igjen mot slutten av graden. Sett dagens at lokaler er små og maksgrensen for antall studenter i lokalene er absolutt, er det ikke mulig å overbooke ved opptak på en 5-årig modell. En 5-årig modell vil derfor føre til at færre studenter fullfører graden, noe som også vil føre til færre studiepoeng og inntekter til instituttet. En slik modell kan derfor ikke sies å være bærekraftig. En annen fordel med en 3+2-løsning er at studentene får mulighet til å få innsikt i faget før de velger spesialisering.

For en 3+2-modell er det skissert tre ulike løsninger: et forslag (1) som ligner på dagens oppbygning med 80 studiepoengs fordypning på BA + kjemiemner, et forslag (2) med en 120 poengs fordypning på BA og et forslag (3) med en 160 poengs fordypning på BA. De to sistnevnte vil ha mulighet for å ta en mindre fordypningsgruppe for de studentene som ikke skal søke seg videre til master i konservering. Disse studentene vil da ta frie emner eller en annen 40-gruppe i stedet for noen av fordypningsemnene.

Under skisseres det de ulike oppbygningene, med bruk av emnekoder fra dagens emner. Da alle emner skal gjennomgås og revideres, vil flere av emnekodene og/eller titlene endres i den endelige programplanen.

**Forslag 1 – 80 studiepoengs fordypning + kjemi som er obligatorisk for masteropptak**

BA:

KONS3021	KONS3040/3061	STØ/FRIE
KONS3020	KONS2040/3060	STØ/FRIE
STØ/FRIE	STØ/FRIE	STØ/FRIE
KONS2060	KONS2061	KONS1005/ST/FR
KONS2010	STØ/FRIE	KONS1001/ST/FR
KONS1000 (tilbys årlig) <sup>30</sup>	EX.FAC	EX.PHIL

MA:

KONS4081 Praksissemester (20 sp)				
KONS4091 Masteroppgave (40 sp)				
KONS4050	KONS4042 (20 sp (to semestre))	KONS4046	KONS4037	KONS4039
KONS4010/11		KONS4044	KONS4036	KONS4038
Felles	Maleri		Gjenstand	

Fordeler med denne løsningen:

- Bachelorgraden har forebyggende konserverings-profil. Etter endt bachelorgrad og i kombinasjon med museumsstudier vil studentene ha jobbmuligheter som samlingsforvalter eller registrar. Flere tidligere studenter som kun har fullført KUBE, har i spørreundersøkelsen svart at de arbeider innenfor samlingsforvaltning. Arbeidsgivere etterspør praktisk undervisning i samlingsforvaltning.
- Kjemi velges som frie emner – hvis man ikke ønsker å ta kjemi, kan en fortsatt fullføre graden.
- Mulighet for utveksling er flyttet til 4. semester. Dette er etterspurt av studenter, og vil gi bedre studietilhørighet fordi de tar flere konserveringsemner i starten av graden.
- Gode muligheter for studentene til å velge andre/frie emner.
- Det meste av utdanningen kan dekkes av konserveringsansatte.

Ulemper med denne løsningen:

- Gir ikke mer praksis eller mer undervisning i konservering.
- Har ikke nok undervisning for å fylle undervisningsplikten til fire fulltidsansatte ved konservering.
- Kjemiundervisningen må muligens dekkes av eksterne og det vil fortsatt være behov for timelærere, hvis ikke det ansettes en ny lærer med kompetanse til å undervise i kjemi.
- Masterstudiet endres ikke.
- ENCoREs kriterier oppfylles ikke.

<sup>30</sup> KONS1000 vil fortsatt bli tilbudt årlig uavhengig av hvilken løsning som velges, for 40-gruppetstudenter, utvekslingsstudenter og andre studenter som mangler emnet, og er en god mulighet for rekruttering til programmet.

**Forslag 2 – 80 studiepoengs fordypning + en programspesifikk 40-gruppe som er obligatorisk for masteropptak**

BA:

KONS3021	KONS3040/3061	Dokumentasjon
KONS3020	FRI	Conservation intersections
FRI	FRI	FRI
KONS2061	KONS2040/3060	KONS1005
KONS2060	KONS2010	KONS1001
KONS1000 (tilbys årlig)	EX.PHIL	EX.FAC

MA:

KONS4081 Praktissemester (20 sp)				
KONS4091 Masteroppgave (40 sp)				
Forsk.teori (5sp)	KONS4042 (20 sp (to semestre))	KONS4046 (10 sp)	KONS4037 (10 sp)	KONS4039 (10 sp)
KONS4050 (15 sp (to semestre))		KONS4044 (10 sp)	KONS4036 (10 sp)	KONS4038 (10 sp)
<b>Felles</b>		<b>Maleri</b>	<b>Gjenstand</b>	

Fordeler med denne løsningen:

- Bachelorgraden har i likhet med forslag 1 en forebyggende konserverings-profil.
- Det er valgfritt å ta den programspesifikke 40-gruppen. Studenter som ikke ønsker å gå videre med masterstudier, vil kunne ta en annen valgfri 40-gruppe.
- Det er mulighet for utveksling i 4. semester.
- Muligheter for studentene til å velge andre/frie emner i graden.
- Det meste av utdanningen kan dekkes av fire konserveringsansatte.
- Dokumentasjon er flyttet fra masternivå til 6. semester på bachelorstudiet, som gir mer praksisundervisning på bachelornivå. Flere studenter som kun har fullført KUBE har skrevet i svar på spørreundersøkelsen at de jobber med dokumentasjon.
- Det opprettes et nytt BA-emne: «Conservation intersections».
- Raskere start på praksisundervisningen på master fordi studentene er kjent med relevante dokumentasjonsmetoder.
- KONS4050 (kode og navn vil endres) flyttes til 1. semester på master og gir mulighet for å integrere analysemetoder i de praktiske konserveringsemnene.
- Studieløpet frigjør 10 sp på master, som åpner for et 5-poengs emne i forskningsteori og prosjektbeskrivelse for masteroppgaven, istedenfor at dette er en del av KONS4050 Anvendt materialvitenskap. I tillegg vil KONS4050 kunne utvides til et 15-poengsemne som går over to semestre.

## Ulemper med denne løsningen:

- Kjemiundervisningen må sannsynligvis dekkes av eksterne, hvis ikke det ansettes ny lærer en med kompetanse til å undervise i kjemi.
- Det er ingen undervisning i fysikk, matematikk eller fargeteori.
- Det er usikkert om løsningen gir nok praksis for å dekke ENCoREs kriterier.

## **Forslag 3 – 160 poengs fordypning**

### BA:

Bacheloroppgave	KONS3021	Dokumentasjon
KONS3040/3061	KONS3020	Conservation intersections
KONS2040/3060	10 sp [ikke definert]	Fargeteori
KONS2060	KONS2061	Fysikk
KONS2010	EX.PHIL	KONS1005
KONS1000 (tilbys årlig)	EX.FAC	KONS1001

### MA:

KONS4081 Praksissemester (20 sp)				
KONS4091 Masteroppgave (40 sp)				
Forsk.teori (5sp)	KONS4042 (20 sp (to semestre))	KONS4046	KONS4037	KONS4039
KONS4050 (15 sp (to semestre))		KONS4044	KONS4036	KONS4038
<b>Felles</b>	<b>Maleri</b>		<b>Gjenstand</b>	

## Fordeler med denne løsningen:

- Alle de samme fordelene som ved forslag 2.
- Studentene får den naturvitenskaplige undervisningen de har behov for.
- Studentene får skrive en bacheloroppgave, som er en god forberedelse til masteroppgaven, og mer trening i skriving og selvstendig arbeid for studentene som kun fullfører BA.
- Utdanningen dekker kriteriene til ENCoRE.

## Ulemper med denne løsningen:

- Mindre valgfrihet for studentene.
- Ikke mulighet for utveksling, og bryter med fakultetets normer.
- For å kunne ha dette løpet må konserveringsavdelingen ha en 5. fulltidsstilling som «conservation scientist».

## Valg av modell og videre arbeid med programplanen

Av de tre foreslåtte modellene er det forslag 2, med en 80 studiepoengs fordypning og programspesifikk 40-guppe, i praksis en 120-poengs fordypning, som er den beste løsningen gitt tilgjengelige ressurser. Forslag 3, med 160-poengsfordypning på bachelornivå, vil være løsningen som ligger tettest opp mot andre utdanninger som oppnår ENCoREs kriterier, og den eneste av de tre som med sikkerhet vil kvalifisere utdanningen for fullt medlemskap av ENCoRE. Gitt manglende ressurser, er denne løsningen derimot ikke gjennomførbar på nåværende tidspunkt. Forslag 1 er nesten identisk med dagens tilbud, og vil ikke føre til ønskede endringer av konserveringsutdanningen.

Prosjektgruppen foreslår derfor å gå videre med forslag 2. Nye emner må utvikles, og eksisterende emner som videreføres skal gjennomgå og revideres. Emnene på bachelornivå bør inkludere mer praksisundervisning der det er hensiktsmessig, og eventuelt omgjøres til ferdighetsemner. Emnene bør også utvikles med mål om mer studentaktiv, erfaringsbasert og forskningsnær undervisning. I endringen av læringsmål, både kunnskaper og ferdigheter, skal samtlige emner sees i sammenheng, slik at det er sikret et helhetlig utdanningsløp for både maleri- og gjenstandslinjen.

## Konserveringsutdanningen som eget studieprogram

Konserveringsutdanningen er i dag en del av programmet i arkeologi og konservering, men studiene tilhører to ulike fagretninger. Studieretningene har ulik oppbygning og ikke felles emner eller tematikk, utover noen få konserveringsemner som kan inngå som valgemenner i en arkeologigrad. Informasjon om studiene, læringsmålene og oppbygningen er også svært ulik, og informasjonen liggende på programmets hovedsider blir svært generell for å romme de to studieløpene. Ved å splitte programmet i to ulike programmer vil den fagspesifikke informasjonen bli lettere tilgjengelig for både aktive og fremtidige studenter.

Studieretningen kulturarv og bevaringskunnskap ble opprettet under program for arkeologi og konservering i 2008, med første opptak i 2009. Før dette tok studentene på konserveringsstudiet to 40-grupper: 40BEVG – Bevarings og gjenstandskunnskap og 40KONS – Konservering grunnkurs, som sammen tilsvarte innholdet i en 80-gruppe. Studentene tok konserveringsemnene i tillegg til en 80-gruppe i arkeologi, kunsthistorie eller et annet gjenstandsbasert fag. Endringen til en egen studieretning ble begrunnet med at oppbygningen var vanskelig å håndtere for studenter og ansatte, og at faget var lite synlig og at mange studenter oppdaget muligheten sent i studieløpet sitt.

Til tross for at studiet nok er mer synlig enn før det ble opprettet som egen studieretning, er det fortsatt en utfordring at studiet ikke er synlig nok. Studentene har ved flere anledninger påpekt at navnet «Kulturarv og bevaringskunnskap» ikke er gjenkjennelig nok, og at de ønsker at 'konservering' skal være en del av navnet på studiet. Dette ble også nevnt i forrige programevaluering fra 2016. Studentene har også vist til i sin spørreundersøkelse at informasjon om konserveringsutdanningen er vanskelig å finne på UiOs nettsider. Særlig gjelder dette bachelorutdanningen, som i dag har et navn lite forbundet med konservatoryrket. For en del av studentene på studiet har ikke fagområdet vært kjent da de begynte på studier eller i jobb etter videregående, og studiet får fortsatt flere studenter som «oppdager» studiet mens de går på andre studier ved UiO. Det har også vært et gjentakende problem at enkelte studenter som har søkt seg inn på bachelorprogrammet har søkt på feil studieretning, noe som har gjeldt både studenter som ønsker å gå på kulturarv og bevaringskunnskap og studenter som ønsker å gå på arkeologi. At studenter får plass på studier de ikke ønsker å ta, og tar

opp plasser for andre potensielle studenter, er uheldig både for studentene det gjelder og for instituttet.

At studiene er samlet under et felles program fører også til utfordringer knyttet til statistikk og oppfølging av studentmassen. Både i statistikkverktøy ved UiO og ved nasjonale undersøkelser er begrensede muligheter for å skille studentene på studieretninger. Muligheten for å bruke undersøkelser og statistikk for å følge opp utfordringer som trivsel, frafall og gjennomføring blir vanskeligere for begge studieretninger som følge av dette. At konserveringsstudiene kun har opptak annet hvert år forsterker rotet i tallene. Komiteen som skrev den eksterne programevalueringsrapporten i 2016 påpekte også at det var en svakhet i faktagrunnlaget at studentundersøkelsene ikke kunne splittes på studieretningene.

Det vil være en rekke fordeler for studenter, instituttet og ansatte å opprette studieløpet som et eget program, og ingen ulemper. Fagene driftes i stor grad separat allerede, og det er ingen grunn til å tro at samarbeid mellom fagmiljøene vil bli svekket av å skille studieretningene i ulike program. At studiene har vært tilbudt på samme program må antas å skyldes en praksis på UiO med å samle fagmiljø på færre enheter. Det har allikevel vært en trend de siste årene til å opprette mer spesialiserte programmer. Til eksempel er det opprettet to nye spesialiserte studieprogram ved historie de siste årene (masternivå). Per dags dato tilbyr instituttet syv studieprogram på tre nivå, hvorav fem er innen samme fagfelt.<sup>31</sup> Det vil ikke være et brudd med praksis på instituttet å skille studieretningene i ulike program. For å tydeliggjøre at utdanningen hører til konserveringsfaget og for å gjøre det lettere å nå ut til potensielle studenter, foreslås det at utdanningen opprettes som eget program på bachelor og masternivå, med to studieretninger på masternivå.

Faggruppen valgte i sin tid å unngå bruk av «konservering» i tittelen på bachelorstudiet, fordi en i henhold til ENCoRE's og E.C.C.O.s retningslinjer først kan praktisere yrket som konservator ved en fullført mastergrad. Bachelorutdanningen trener kandidater i samlingsforvaltning og forebyggende konservering slik at de etter fullført utdanning kan utføre oppgaver innenfor magasinforvaltning og registrering. Direkte konservering er lagt til masterløpet. Tittelen «Kulturarv og bevaringskunnskap» er en norsk oversettelse av den engelske tittelen «Cultural Heritage Preservation». Navnet gir mening på engelsk, men er lite forklarende på norsk. Dette fører til at studieretningen ikke er lett søkbar og at studenter etterspør en tydeligere tittel på studieretningen. Det er derfor et ønske at studieretningen på bachelor får en ny tittel med klarere tilknytning til fagretningen konservering.

Fagmiljøet diskuterer forslag til tittel på programmet. Blant foreslåtte titler er det kommet frem til:

- Bachelorprogram, mulige titler:
  - Bachelor i kulturarv og preventiv konservering
  - Bachelor i kulturarv og forebyggende konservering
  - Bachelor i konserveringsstudier og kulturarv
  - Bachelor i konservering- og kulturarvstudier
- Master i konservering (studieprogram)
  - Gjenstandskonservering (studieretning)
  - Malerikonservering (studieretning)

---

<sup>31</sup> (1) Årsenhet i historie, (2) bachelor i historie, (3) master i historie, (4) MITRA, (5) master i European history, (6) bachelor i arkeologi og konservering og (7) master i arkeologi og konservering.



## Ressursbruk

Det nye undervisningsopplegget legger til grunn at konserveringsutdanningen har fire faste fulle stillinger, to professorer/førsteamanuensiser på malerikonservering og én førsteamanuensis/professor og én universitetslektor på gjenstandskonservering. I overslaget er det regnet med fire faste ansatte. Korrigert for forskningstermin (ca. 0,5 årsverk i året), timer til verv, vedlikehold av utstyr (450 timer i året) og PhD-veiledning (150 timer/1 kandidat i året), vil tilgjengelige undervisningsressurser være ca. 2650 timer i året.

I oversikten under er det tatt utgangspunkt i timer brukt til undervisning slik emnene undervises nå, med noen unntak. De siste årene har en større andel av timene i gjenstandskonservering vært undervist av timelærere fordi det har manglet én person i staben, og hoveddelen av timene er i denne oversikten flyttet til faste ansatte i gjenstandskonservering etter revisjonen. Se fotnoter for merknader om gjestelærere som inngår i denne oversikten.

Semester	Emne	Timer gjenstand	Timer maleri	Gjestelærere	Sum timer
1 (høst)	KONS1000	130	130	0	260
	KONS3020	180	0	0	180
	Conservation intersections	0	250	0	250
	Masteroppgave	300	300	0	600
	<b>Sum semester</b>	<b>610</b>	<b>680</b>	<b>0</b>	<b>1290</b>
2 (vår)	KONS2010	0	250	0	250
	KONS2060	200	0	0	200
	KONS3021	215	0	0	215
	KONS3040	0	225	20 <sup>32</sup>	245
	KONS3061	150	0	50 <sup>33</sup>	200
	Dokumentasjon	200	100	0	300
	Praksissemester	50	50	0	100
	KONS1001	0	0	300 <sup>34</sup>	300
	<b>Sum semester</b>	<b>815</b>	<b>625</b>	<b>370</b>	<b>1810</b>
	3 (høst)	KONS1000	100	100	0
KONS2061		225	0	0	225
KONS2040		0	225	0	225
KONS3060		130	0	35 <sup>35</sup>	165
KONS4050		0	150	150 <sup>36</sup>	300
KONS4042		0	200	40 <sup>37</sup>	240
KONS4044		0	190	90 <sup>38</sup>	280

<sup>32</sup> Nasjonalmuseet, 1 forelesning, gjesteforeleser fra Köln, 1 forelesning.

<sup>33</sup> Ansatte ved arkeologi/KHM

<sup>34</sup> Kjemiker

<sup>35</sup> Ansatte ved arkeologi/KHM

<sup>36</sup> Kjemiker, overingeniør fra IAKH, KHM

<sup>37</sup> Kjemiker 1 dag, gjesteforeleser fra UiB 1 dag

<sup>38</sup> Gjestelærer i rensing, 1 uke, også for gjenstandsstudenter

	KONS4036	180	0	0	180
	KONS4038	250	0	0	250
	KONS1005	0	0	300 <sup>39</sup>	300
	<b>Sum semester</b>	<b>885</b>	<b>865</b>	<b>615</b>	<b>2365</b>
4 (vår)	KONS4050	0	100	50 <sup>40</sup>	150
	KONS4042	0	175	40 <sup>41</sup>	215
	KONS4046	0	130	75 <sup>42</sup>	205
	KONS4037	235	0	85 <sup>43</sup>	320
	KONS4039	270	0	0	270
	<b>Sum semester</b>	<b>505</b>	<b>405</b>	<b>250</b>	<b>1160</b>

	Gjenstand	Maleri	Sum	Sum inkl. gjestelærere
<b>Sum toårssyklus</b>	2815 t	2575 t	5390 t	6625 t
<b>Snitt semester</b>	704 t	644 t	1348 t	1656 t
<b>Snitt år</b>	1408 t	1288 t	2695 t	3313 t

	Toårssyklus	Snitt år
<b>Total gjestelærerbruk</b>	1235 timer	618 timer
<b>Kjemiker</b>	750 timer	375 timer
<b>Andre lærere IAKH, KHM, andre avtaler</b>	Ca. 150 timer	Ca. 75 timer
<b>Andre "faste" gjestelærere uten avtale/ansettelse</b>	Ca. 350 timer	Ca. 175 timer

Gitt antall timer som blir brukt til kjemiundervisning vil det være ønskelig med en II'er-stilling i kjemi, som kan dekke undervisning i kjemiemner på bachelor og kjemi/naturvitenskapelig undervisning på masternivå.

Undervisningen vil ligge tilnærmet i balanse, med unntak av ca. 175 timer årlig som undervises av gjestelærere uten fast tilknytning til IAKH. Denne undervisningen må enten bli utvikles til å bli et fast tilbud gjennom institusjonsavtaler/ansettelse i lav prosent, overtas av faste ansatte ved IAKH eller sløyfes.

## Prosjektbasert konservering

Studieretningen prosjektbasert konservering er fortsatt en aktiv studieretning, men studiet har de siste årene hatt opptaksstopp, og har ikke tatt opp studenter siden 2016. Studieretningen har i dag ingen aktive studenter. Det nye studieløpet i konservering tar utgangspunkt i at alle tilgjengelige undervisningsressurser brukes til de ordinære studieprogrammene. Det vil derfor ikke være mulig å videreføre studieretningen uten flere ressurser til konserveringsavdelingen.

<sup>39</sup> Kjemiker

<sup>40</sup> Kjemiker, overingeniør fra IAKH, KHM (estimat ved utviding av emne)

<sup>41</sup> Nasjonalmuseet 1 dag, gjestelærer i blindrammedublering 1 dag

<sup>42</sup> Nasjonalmuseet 1 dag, NIKU 1 dag, Tate 1 dag, Heiberseminar, 1 dag

<sup>43</sup> Gjestelærer i organisk kjemi, 1 uke, også for maleristudenter

## Oppsummering

ENCoREs krav for økt praksisundervisning på bachelornivå i Norges konserveringsutdanning, kan muligens oppfylles ved å flytte dokumentasjonsemnet fra masternivå til bachelornivå, og å øke praksisinnholdet i de øvrige bacheloremnene.

Minimumsbehovet for kjemi kan ivaretas med en kjemiker i en 20% stilling. Personen som ansettes bør ha spesialkompetanse i anvendt kjemi for konservering og forstå humaniorastudenter og deres erfaring og tilnærming til naturvitenskap. Det er ikke sannsynlig at konserveringsstudiet skal kunne tiltrekke seg nok studenter som har både kjemi 1 og 2 fra videregående skole.

En fast stillingsbrøk i kjemi vil garantere kontinuitet og videre utvikling av kjemiemnene for konservatorer og at emnene holder tilstrekkelig nivå. I tillegg vil vedkommende kunne bidra med noe av kjemiundervisningen eller analysemetoder på masternivå, f.eks. i KONS4050. En 100% stilling for «conservation scientist» er å foretrekke, ettersom denne personen også vil ha mulighet til å introdusere nye utviklinger innenfor analysemetoder, et felt innen konservering som er i rask utvikling, og dermed holde konserveringsstudiet oppdatert og utdanne konservatorer for fremtiden. En femte fulltidsstilling ville også ha gitt nok ressurser til å kunne undervise på et nivå tilsvarende andre europeiske utdanninger som er fullt medlem av ENCoRE. Videre ville denne personen kunne veilede master og PhD-kandidater og tiltrekke seg ekstern finansierte forskningsprosjekter.

Ansettelsen av en førsteamanuensis i gjenstandskonservering i 100% stilling vil balansere overskuddet i arbeidsregnskapet til universitetslektor i gjenstandskonservering og åpner opp for PhD-kandidater innen gjenstandskonservering.

Den reviderte undervisningsplanen som anbefales er 80 studiepoengs fordypning og en programspesifikk 40-gruppe. Denne modellen er et kompromiss, som vil føre til mer praksis på bachelornivå. Dokumentasjonsemnet flyttes fra MA til BA, samtidig som det opprettes et nytt emne, «Conservation intersections». Å flytte dokumentasjonsemnet til bachelornivå, vil gi masterstudentene en enklere og raskere start, samtidig som det frigir tid i masterstudiet til et utvidet emne i analysemetoder og et 5sp-emne i forskningsteori. Det siste vil styrke masteroppgaveprosessen for studentene. Overordnet struktur i programmet og emnene som skal tilbys er avklart, men detaljer i programmet må finjusteres i dialog med hele fagmiljøet for å sikre at det ivaretas en god ressursbalanse i undervisningen, også ved ansettelse av nye kollegaer og etter revisjon av emneporteføljen. Rekkefølgen på når emnene tilbys i bachelorgraden og hvilke emner som går samme semester kan derfor endres noe om det er behov for justeringer for at ikke kun den totale mengden undervisning som tilbys som er i balanse, men at det også er en tilstrekkelig balanse i hvert semester for alle faste ansatte.

Oversikten over lærerressurser viser at med en 100% gjenstandskonserverator og en 20% kjemiker undervisningsregnskapet vil gå i tilnærmet balanse. Det må ses på hvilken undervisning gitt av gjestelærere som kan gis av studiets faste ansatte. Selv om deler av undervisningen som før er gjort av gjestelærere vil dekkes av faste ansatte eller utgå, vil det fortsatt være behov for undervisning av eksterne spesialister. Dette bør ivaretas gjennom avtaler, hvor det åpnes også for avtaler utenfor Oslo-området. De institusjonene som til nå er kontaktet har vært positive til etablering av faste samarbeidsavtaler. Nøyaktig innhold og omfang av avtalene må utvikles over de neste årene, og kan ikke fastsettes før den fjerde stillingen er besatt.

For å tydeliggjøre at utdanningen hører til konserveringsfaget og for å gjøre det lettere å nå ut til potensielle studenter, foreslås det at utdanningen opprettes som eget program på bachelor og masternivå, med to studieretninger på masternivå. Det nye bachelorprogrammet bør opprettes med en tittel hvor det er tydeligere at studiet tilhører fagretningen konservering, og hvilken kompetanse studentene har etter fullført bachelorgrad.

I det videre arbeidet med undervisningsplanen bør alle emner revideres. Det er et mål å integrere mer praksisundervisning der det er hensiktsmessig og videreutvikle læringsdesignet slik at undervisningen fremmer god læring og godt læringsmiljø. I revisjonen av programmets emner, må det tas hensyn til HFs prinsipper og målsettinger for normering av undervisning og vurdering.<sup>44</sup>

---

<sup>44</sup> [Normer for undervisning, pensum og vurdering på emner. I. Prinsipper og målsettinger for normering](#)

## Undervisningstilbud og lærerressurser av konserveringsstudiet UiO og et utvalg av konserveringsutdanninger som er fullverdig medlem av ENCoRE.

For å få et bilde av hvordan undervisningstilbudet fra konserveringsstudiet ved UiO forholder seg til godkjente utdanninger av ENCoRE, er det laget en oversikt over undervisningstilbud og lærerressurser fra et utvalg av konserveringsutdanninger i maleri og gjenstand. Konservering undervises ved en rekke utdanningsinstitusjon som akademi, yrkesrettet universitet og universitet. Av 41 medlemmer til ENCoRE er 12 utdanninger på universitetsnivå. Type utdanningsinstitusjon er angitt og 7 av universitetsutdanninger er tatt med i oversikten. Videre er inkludert alle de Nordiske konserveringsutdanninger og i tillegg er det forsøkt å ha en geografisk spredning innenfor Europa. Informasjon er innhentet gjennom utdanningens nettsider. For å ha et sammenlikningsgrunnlag er tilbudet delt opp i temagrupper basert på E.C.C.O's profesjonelle retningslinjer del III. For å forenkle oversikten er noen temaer lagt sammen.

I *KONS teori og praksis* er gruppert: fagfeltets historie, historie om materialer og teknikker, teknologi og produksjonsprosesser, identifikasjon og studie av nedbrytnings-prosesser, teori og teknikker innenfor konservering og restaurering og reproduksjon av gjenstander.

*Forebyggende konservering* omfatter temaene utstilling og transport av kulturgjenstander, teori, metoder og teknikker innenfor forebyggende konservering samlingsforvaltning og administrering av stab og ressurser.

Informasjonen tilgjengelig på nettsidene er svært forskjellig fra utdanning til utdanning. Noen gir kun ECTS poeng, hvor andre gir informasjon om antall timer for undervisning, veiledning og selvstudie samt om det dreier seg om teori, praksis, ansikt til ansikt eller ikke ansikt til ansikt undervisning. Mest mulig informasjon er tatt med i oversikten nedenfor som fører til bruk av en del forkortelser som forklares der hvor relevant.

### Studiepoeng og ECTS

Følgende sies om studiepoeng og ECTS på UiOs nettsider:

Studiepoeng viser normert studietid og forventa arbeidsbelastning:

- Eitt fullt studieår er 60 studiepoeng
- Eitt semester er 30 studiepoeng
- Ein bachelorgrad på 3 år er 180 studiepoeng
- Examen philosophicum og examen facultatum er emne på tilsaman 20 studiepoeng
- En mastergrad er 120 studiepoeng. Et 5-årig full studie er derfor 300 studiepoeng eller ECTS.

### ECTS

Studiepoenga samsvarer med det europeiske ECTS-systemet (European Credit Transfer and Accumulation System). 1 studiepoeng = 1 ECTS. For mer informasjon henvises til nettsiden: [European credit Transfer and Accumulation System \(europe.eu\)](http://europeancredittransferandaccumulation.com)

I hefte ECTS Users' Guide kan det leses at 'In most cases, workload ranges from 1,500 to 1,800 hours for an academic year, which means that one credit corresponds to 25 to 30 hours of work. It should be recognised that this represents the typical workload and that for individual students the actual time to achieve the learning outcomes will vary.'

### Konserveringsstudiet Universitet i Oslo

*Oppbygning:* 3 år Bachelor 180 sp, 2 år Master 120sp, PhD utdanning

1 sp =1 ECTS er 30 timer arbeidsbelastning

*Opptakskrav:* samordnetopptak Bachelor, for opptak til Master sendes en søknad, og gjennomføres en opptaksprøve og et intervju.

Det tas opp 25 studenter på BA og 6 på hver linje MA

Lærerressurser: 1 lektor 100%, 2 første amanuensis 100%, 1 teknikere 20% og timelærere

Forkortelser brukt i tabellen:

forl: forelesning

gr: gruppetimer

sem: seminar

lab: laboratorieøvelser

s: selvstudie

obl. oppg.: obligatoriske oppgaver

eks. rapport: eksamens rapport

Det første tallet som nevnes etter emne uten enhet er ECTS poeng.

### Bachelor

Tema	Kurs	Total ECTS
<b>Humaniora</b>	Exfil 10, 40t forl., 14t sem; Exfac 10, 8t forl, 16t gr;	20
<b>Støtte/frieemner</b>	støttegruppe 40; frieemner 20	60
<b>Naturvitenskap</b>	Science for arch. and cons. I 10, 24t forl, 30t sem/lab; science for arch. and cons. II 10, 26t forl, 26t lab/sem.	20
<b>KONS teori og praksis</b>	intro til konservering og å ta være på gj. 10, 20t teori, 20t praksis, 60t gr. essay, 200t s ; Historie, filosofi og etikk 10, 22t forl, 8t sem;  <u>Gjenstand stud.:</u> Teknologi hist. gjenstand 10, 22t forl, 1t praksis, 270t s, Jordbunnsforhold og arkeologiske materialer 22t forl, 12t sem, 3t praksis, 263 s;  <u>Maleri stud.:</u> Kunstteknologi 10, 22t forl, 30t praksis, Avansert kunstteknologi 20t forl, 10t sem.	40 for hver linje
<b>Dokumentasjon</b>	-	-
<b>Forebyggende kons</b>	Samlingsforvaltning 10, 8t forl, 19t sem, 80t gr prosjekt, 193 s; Museumsmiljø 10, 18t forl, 14t praksis, 25t obl. oppg., 80t eks. rapport, 160 s ; Miljøfarer 10, 22t forl, 18t praksis, eks. rapport 130t, 140 s ; Kontroll av miljø og klima 10, 16t forl, 27t praksis, eks. rapport 100t, 150t s.	40
<b>Jus/enkeltpersonsforetak</b>	Noe i emne historie, filosofi og etikk	-
<b>Hospitering</b>	-	-
<b>Bacheloroppgave</b>	-	-
		180

### Master

Tema	Kurs	Total ECTS
<b>Humaniora</b>	-	-
<b>Naturvitenskap</b>	Anvendt materialvitenskap 10, 26t forl, 36t sem, organisk kjemi – del av maleri emne konsolidering og stabilisering II og gjenstands emne organisk materiale II, 25t forl	10
<b>KONS teori og praksis</b>	<u>Maleri:</u> Konsolidering og stabilisering I 10, 29t forl, 52t praksis; Konsolidering og stabilisering II 10, ~18t forl, ~52t praksis, Rensing 10, ~22t forl, ~53t praksis; Visuell reintegrering 10, ~16t forl, ~41t praksis	40 for hver linje

	Gjenstand: Konservering organisk materiale I 10, 20t forl, 39t praksis, Konservering organisk materiale II 10, 37t forl, 57t praksis; Konservering av uorganisk materiale I 10, 30t forl, 45t praksis; Konservering av uorganisk materiale II 10, 23t forl, 75t praksis	
<b>Dokumentasjon</b>	felles bortsett fra reproduksjon gjenstand 10, 29t forl, 39t praksis, maleri 35t forl, 41t praksis	10
<b>Forebyggende kons</b>	-	-
<b>Jus/enkeltpersonsforetak</b>	-	-
<b>Hospitering</b>		20
<b>Masteroppgave</b>		40
		120

## Nordiske konserveringsutdanninger

### Konservatorutdanning Universitetet i Gøteborg Universitet

*Oppbygging:* 3 år Bachelor 180 ECTS og 2 år Master 120 ECTS, PhD utdanning  
På Bachelor undervises både organiske og uorganiske materialer.

*Opptakskrav BA:* Generell studiekompetanse + "Kjemi A/Kjemi 1". Karakterer fra VGS teller 66 %, høyskoleprov 34 prosent

*Opptakskrav MA:* BA i konservering. Tema for Masterlinjen, opptak annet hvert år

Ukjent hvor mange timer arbeidsbelastning 1 ECTS er. Har ikke fastsatt hvor lenge 1 time undervisning er. Det tas opp 15 studenter på BA

*Lærerressurser:* Lektor 15%, 3 lektorer med 100%, 2 lektorer med 100% men svært lite undervisningsoppgaver, kjemiker 45%, utlyst en stilling for conservation scientist 100%. Et år er 1600 arbeidstimer og forskningstimer avtales hvert år. 2 av lektorer har 20% forskning, 10% utvikling og 70% undervisning.

### Bachelor

Tema	Kurs	Total ECTS
<b>Humaniora</b>	Kulturminnestudier 7.5 (kulturminnevern, akademiske studier, konservatorens rolle), form og materialitet i historisk perspektiv 7.5 (form kultur historie- sammen med program for antikvariske bebyggelser), kulturminne bevaring teori og historie 7.5	22.5
<b>Naturvitenskap</b>	Naturvitenskapelig basiskurs 7.5 (kjemikaliehandtering og sikkerhet, grunnleggende atomlære, likevekstteori), organisk kjemi for konservatorer 7.5 (identifisere, analysere og beskrive kulturhistoriske gjenstander av organisk materiale), uorganisk kjemi for konservatorer 7.5 (identifisere, analysere og beskrive uorganiske materialer), fargeteori og fargekjemi 7.5	30

<b>KONS teori og praksis</b>	Anvendt feltstudie i historiske bygninger og interiører 7.5, uorganisk materiale basiskurs 1 7.5 (uorganisk materiale og nedbrytning), uorganisk materiale basiskurs 2 7.5 (uorganisk materiale og nedbrytning, konserveringsmetodikk), organiske materialer basiskurs 1 og 2 7.5 hver.	37.5
<b>Dokumentasjon</b>	Dokumentasjon og visualisering 7.5	7.5
<b>Forebyggende kons</b>	klima og miljø 7.5	7.5
<b>Jus/enkeltpersonsforetak</b>	Profesjonelle ferdigheter for konservatorer 7.5	7.5
<b>Prosjektoppgave</b>	Prosjektplaning, ledelse, oppfølging og evaluering 7.5 (sammen med programmene lederskap i håndarbeid og kulturhåndverk og antikvariske bebyggelser)	7.5
<b>Hospitering</b>		22.5
<b>Bacheloroppgave</b>	vitenskapelig teori og metode for bacheloroppgave 7.5, fordypningsstudie 7.5 (kunnskap om litteraturkilder og litteratursøk, bacheloroppgave 15	30
		180

### Master

Første semester: 3 obligatoriske emner:

- Conservation and sustainable development 7.5
- Theory and history of conservation 7.5
- Integrated conservation 15

Andre semester:

- Research methods in conservation 7.5
- I tillegg: valg emner tilbud av instituttet

Tredje/fjerde semester:

- Masteroppgave 60 eller Masteroppgave 30 ECTS og hospitering 30 ECT

### Det Kongelige Akademi. Arkitektur, Design, Konservering. København, Danmark Kunstakademi (konservering, design, arkitektur)

*Oppbygging:* 3 år Bachelor 180 ECTS og 2 år Master 120 ECTS, PhD utdanning

Kan søke konserveringsjobber med bachelorutdanning. Å ta master er et valg.

Et semesters fulltidsstudium er normert til 30 ECTS, tilsvarer en arbeidsbelastning på 825 timer eller 27,5 timer pr. ECTS-poeng.

Start semester: september og februar, hvert semester er 18 uker

15 timer kontakt undervisning i uken (teori og praksis), 1 undervisningstime er 45 minutter

Studentene kan være på instituttet fra 9.00 til 16.00 5 dager i uken.

*Opptak BA:* Har en kvote 1 (40 %) og kvote 2 (60 %) av plassene. I kvote 1 søker man med karaktersnitt, og i kvote 2 søker man med motivasjon og CV. Generelle krav Kjemi B, farvesynstest. Tar opp ca. 40 studenter i året (opptak annethvert år, to linjer hvert år, Det finnes fire linjer totalt: grafisk, kulturhistorisk, kunst og naturhistorisk)

*Opptak MA:* Søker med BA i konservering + motivasjonsbrev og CV.



Lærerressurser: totalt 12 undervisere + 1 kjemiker, har i tillegg noen adjunkt undervisere og gjestelærere, 4 faste undervisere tilknyttet kulturhistorisk linje, 4 faste undervisere tilknyttet kunstlinje.

Lærere har 50% undervisningsplikt og 1 år er 1488 arbeidstimer.

### Bachelor Kulturhistorisk konservering

Tema	Kurs	Total ECTS
Humaniora	noe arkeologi som del av konserveringsemner	-
Naturvitenskap	Grunnleggende kjemi 10, Materiallære 10	20
KONS teori og praksis	bein og tand 7.5, tre 7.5, keramikk og glass 10, tekstiler 10, lær 10, feltkonservering 7,5, frysetørringsteknik I 2,5 og II 2,5, metal 12,5,	70
Dokumentasjon		2,5
Forebyggende kons	felles 20, innenfor linjen 10	30
Jus/enkeltpersonsforetak	Institusjoner og lovgivning 2.5	2,5
Prosjektoppgave	4. semester	10
Hospitering	5. semester	15
Bacheloroppgave	6. semester	30
		180

### Bachelor Kunstkonservering

Tema	Kurs	Total ECTS
Humaniora	-	-
Naturvitenskap	Grunnleggende kjemi 10; Materiallære 10	20
KONS teori og praksis	Bevaringsteori 5, Historiske maleteknikker på tre, lerret, mur 15, Konservering og restaurering av maleri på tre og lerret 20, Konservering og restaurering av murmaleri 10	50
Dokumentasjon	Dokumentasjon og analyse 20 + 2,5 i 1. sem	22,5
Forebyggende kons	felles 20, innenfor linjen 10	30
Jus/enkeltpersonsforetak	-	2,5
Prosjektoppgave	4. semester	10
Hospitering	5. semester	15
Bacheloroppgave	6. semester	30
		180

### Master

1.år undervisning, praksis

2.år Masteroppgave

Tema	Kurs	Total ECTS
Humaniora	Vitenskapsteori	5

Naturvitenskap	Analytisk kjemi	5
KONS teori og praksis	Nedbrytningskompleksitet 5, Konserveringsdiagnostikk, behandlingsdesign og behandling 15	20
Dokumentasjon	-	
Forebyggende kons	Risiko administrering og bevaringsplan	15
Jus/enkeltpersonsforetak		
Hospitering	Varighet på 2 måneder	15
Masteroppgave		60
		120

### **Metropolia University of Applied Sciences, Helsinki**

#### **Yrkesrettet universitet – lignende profil som Oslomet**

*Oppbygging:* 4 år Bachelor 240 ECTS. 1 år Master 60 ECTS, har ikke PhD utdanning

5 spesialiseringer:

- Konservering av uorganisk materiale omhandler arkeologisk til industriell kulturarv, prosjektarbeid relatert til samlingsforvaltning,
- Konservering av organisk materiale, fokus på tekstiler, arkeologisk, verdens kulturer, moderne materialer
- Papirkonservering, papyrus til DVDs
- Malerikonservering
- 'Mixed form conservation studies'

60 ECTS = 1600 timer: <https://www.metropolia.fi/en/academics/general-information-on-studies/manage-your-studies/academic-information> Så 1 ECTS = ca. 26,5 timer.

*Opptak:* Det er ingen spesielle opptakskrav (annet enn generell studiekompetanse) for å søke på BA. De tar opp 15 studenter per linje. Studentene må ha BA i konservering og tre år erfaring for å kunne søke MA. De tar opp 16 studenter (en felles linje) på MA.

Hvert år starter 1 av linjene, noen ganger 2. Utdanner til konservator.

*Lærerressurser:* 6 fulltid lektorer og 1 kjemiker. Helsinki har ikke lov til å engasjere gjestelærere. Faste lærere knyttet til en linje som følger studentene gjennom 4 år før et nytt kull tas opp. Lærere underviser 1000 timer per semester. Ikke forskningstid.

#### **Bachelor**

Det foreligger ikke detaljerte undervisningsplaner

**Hospitering:** 30 studiepoeng

**Bacheloroppgave:** 15 studiepoeng

#### **Master**

**1 årig Master** 60 ECTS går over to år og tar opp studenter hvert tredje år. Studentene må ha BA i konservering og tre år erfaring for å kunne søke. 1 år undervisning og 1 år masteroppgave.

**Masteroppgave:** 30 ECTS temaer ofte velges fra arbeidslivet. Inkluderer hospitering og samarbeid med arbeidslivet.

### **Utvalg europeiske utdanninger full medlem ENCoRE**

#### **Spesialisering Maleri**

**Universität für angewandte Kunst Wien**

**Praktisk rettet universitet for kunstfag, med bakgrunn som yrkesskole innen kunstfag.**

*Oppbygging:* 5-årig program 300 ECTS som gir en Mag. Art og er lik EQF nivå 7 Master.

1 ECTS= 25 timer arbeidsbelastning

*Opptak :* Består av forskjellige elementer:

- Evaluering av mappe med av kunstneriske verk levert av søker
- Hands-on oppgaver og konserverings-restaurerings øvelser
- Eksamen innen humaniora og naturvitenskap
- Alle deler må bestås for å få tilbud

*Lærerressurser:* 5 naturvitere, 2 fotografi, 2 maleri, 3 objekt, 2 stein, 2 tekstil, 5 prosjekt

Fire studieretninger. Studieretning kalles for = central artistic subject

- Konservering-restaurering maleri
- Konservering-restaurering gjenstand: fokus på metal
- Konservering-restaurering stein
- Konservering restaurering moderne kunst og kulturarv

Begynner med 1 år likt for alle studieretninger som avsluttes med en avsluttende eksamen og dette kalles for 'første segment': 60 ECTS

1. Central Artistic Subject – Conservation-Restoration Practice I-II (36 ECTS) må være tilstede 80%

Gir grunnleggende kunnskaper og ferdigheter I alle fire retningslinjer

2. Conservation Sciences – Restoration (10 ECTS)

3. Naturvitenskapen (8 ECTS)

4. Humaniora (6 ECTS)

For 'andre segment' velger studentene en studieretning

Består av obligatoriske emner 183 ECTS

1. Central Artistic Subject – Conservation-Restoration Practice III-IX (126 ECTS) 80% tilstedeværelse, må ha bestått I og II.

2. Conservation Sciences – Restaurering (24 ECTS)

3. Naturvitenskap (18 ECTS)

4. Humaniora (15 ECTS)

Frie emner: 27 ECTS

Masteroppgave: 30 ECTS – praktisk og teoretisk del vurderes hver for seg og blir 1 karakter. Tema for oppgaven enten ut fra studieretningen valgt eller innenfor områdene 'conservation sciences-restoration', 'humanities' eller 'natural sciences'.

Tema	Kurs	Total ECTS
<b>Humaniora</b>	kunsthistorie I-II: 4, introduksjons seminar kunsthistorie: 2 kunsthistorie III-IV: 4; kunst og kulturhistorie: 7; ikonografi og stil 2; studier av original kunst: 2	21
<b>Frie emner</b>		27
<b>Naturvitenskap</b>	grunnleggende kjemi 3, introduksjon i material vitenskapen 4, laboratorium praksis og H&S: 1, bindemidler og lim i konservering: 4, analyse metoder i konservering: 3, material vitenskap: 2 , løsemidler i konservering: 2, hospitering analyse teknikker: 2 , farge kjemi: 2, grunnleggende pigment og bindemiddel analyse: 2, fargeteori: 1	26

<b>KONS teori og praksis</b>	'central artistic subject I-II-cons-res practice: 36, introduksjon konservering praksis I-II: 4, historiske teknikker, malings teknikker: 2, 'central artistic subject-cons-res practice III-IX: 126, seminar konserverings teknologi: 4, teknologi historie: 5, bevaring av monumenter: 2, 'conservation-scientific working': 2	181
<b>Dokumentasjon</b>	tegning (life drawing): 2 +2, fotografisk dokumentasjon: 2, dokumentasjon for konservatorer: 2	8
<b>Forebyggende kons</b>	forebyggende kons: 5, tilsyn av utstilling og samlinger: 2	7
<b>Jus/enkeltpersonsforetak</b>	-	
<b>Hospitering</b>	(hospitering på 3 ECTS i analyse teknikker)	
<b>Masteroppgave</b>		30
		300

### Technology Arts Sciences TH Köln (CICS)

#### Teknisk høyskole/yrkesrettet høyskole

#### **Konservierung und Restaurierung von Kunst und Kulturgut**

*Oppbygning:* 3 årig BA 180 ECTS. Etter fullført BA kan studenten utføre enkle konserveringsinngrep. 2-årig Master som bygger på BA og gir en fordypning innen valgt studieretning. Etter fullført Master er kandidaten kvalifisert til alle oppgaver innen konservering i en ledende stilling.

Retningslinjer:

1. Maleri, skulptur og moderne kunst, (GSM)
2. Objekter av tre og moderne materialer,
3. Skriftlig materiale, grafikk, fotografi og bok malerier,
4. Tekstil og arkeologiske fiber,
5. Murmaleri, kulturarv i stein

1 ECTS= 30 timer arbeidsbelastning

*Opptak:* For opptak til BA kreves det minst 1 års praksiserfaring fra et offentlig eller privat konserveringsverksted. Krav for opptak til MA: fullført BA og gjennomsnitt av karakter 2.0, samt minst 2.5 år praksis.

*Lærerressurser:* Malerilinjene har som faste undervisere 3 professorer og 2 med dipl.rest.

Totalt har CICS 17 undervisere, i tillegg 4 innen naturvitenskapen og 3 innen kunst og kulturhistorie.

Forkortelser: t= timer, u= undervisning, s= selvstudie

#### **Bachelor**

Tema	Kurs	Total ECTS
<b>Humaniora</b>	Kunst og kultur I 14, Kunst og kultur II 14	28
<b>Naturvitenskap</b>	Naturvitensk. Grunnlag 5, naturvitenskapelig fordypning I og II hver 7, material kunnskap polymerer 7	26
<b>KONS teori og praksis</b>	Objekt kunnskap 16, objekt forståelse 16, prosjekt I 16, prosjekt II 30, prosjekt III 16, prosjekt IV 8	102
<b>Dokumentasjon</b>	Ligger inn i temaer under KONS teori og praksis	
<b>Forebyggende kons</b>	Ligger inn i temaer under KONS teori og praksis	
<b>Jus/enkeltpersonsforetak</b>		
<b>Hospitering</b>		
<b>Bacheloroppgave</b>	Bachelor oppgave 12, Veiledning 6, kollokvium 4	24
		180

#### **Master**

Tema	Kurs	Total ECTS
<b>Masteroppgave prosess</b>	Konservering som kulturvitenskap I og II hver 4, forskning og utvikling av konserverings og restaurerings metoder I og II hver 4, forskningsstrategi, analyse og dokumentasjon i den kulturelle konteksten 4, oppdage forsknings områder og metoder I 6, Veiledningsseminar prosjekt bestemmelse 4, prosjekt bestemmelse 14, prosjektutvikling 10, refleksjons workshop 6, prosjekt forskning 20, forskningsområder og metoder II 4, refleksjons workshop 6, masteroppgave 26, prosjekt veiledning 4.	120

**University of Amsterdam**  
**University**

*Oppbygning:* På BA støttefag i konserveringsemner med omfang av 30 ECTS, 2 år Master 120 ECTS. For å bli konservator må kandidaten også fullføre et 2 år 'Advanced Professions Program'. Dette innebærer at studenten hospiterer 2 år på en institusjon. PhD utdanning.

Det tilbys 10 spesialiseringer på Master

1 ECTS= 25-30 timer arbeidsbelastning

*Opptakskrav:* CV; språkbevis; vitnemål; motivasjonsbrev; akademisk tekst på engelsk; 5 arbeider + følgetekster; isihara; får tre artikler og må svare på 2-3 spørsmål rundt dem for å vise leseforståelse og refleksjon samt språkkyndighet på engelsk.

Hvis man søker uten å ha tatt de tilgjengelige fagene på bachelor, må man i tillegg gjennom tester som omhandler konserveringsprinsipp, grunnleggende kjemi og forebyggende konservering:

*Lærerressurser:* 1 full professor, 2 conservation scientists; 2 bok og papir; 2 keramikk/stein/glass; 3 moderne kunst; 3 historiske interiører; 2 metall; 2 maleri; 2 fotografi; 2 teknisk kunsthistorie; 3 tekstil; 2 treverk og møbler

**Bachelor**

**Naturvitenskapen:** Chem. Material and techniques: 12, material and techniques II: 6

**Kons teori og praksis:** History, ethics and approaches 6

**Forebyggende kons:** Preventiv Konservering 6

**Master**

Tema	Kurs	Total ECTS
<b>Humaniora</b>	electives 6 ECTS	6
<b>Naturvitenskap</b>	Science 1: 6 ECTS, 6 contact hours per week (=ca 42 timer), first part of the semester; science 2: 6 ECTS, 7 contact hours (= ca 49 timer), middle of semester; Science 3: 6 ECTS, 7 contact weeks per week (= ca 49 contact hours) middle of the semester	18
<b>KONS teori og praksis</b>	Object based practical 1: 12 ECTS, 150 contact hours spread over whole semester, Art technological source research 6 ECTS, 9 x 6= 54 contact hours, object based practical 2: 12	66

	ECTS, 150 contact hours over 14 weeks, object based practical 3: 24 ECTS, 350 contact hours spread over whole semester, object based practical 4: 12 ECTS, 150 contact hours over 14 weeks	
<b>Dokumentasjon</b>	Imaging and documentation 6 ECTS, 7 contact hours per week 1 full day, spread over whole semester (= ca 150 contact hours)	6
<b>Forebyggende kons</b>	risk assessment: 6 ECTS 10 full days lecture (ca 40 contact hours)	6
<b>Jus/enkeltpersonsforetak</b>	-	
<b>Hospitering</b>	-	
<b>Masteroppgave</b>	18 ECTS (16.000-18.000 words)	18
		120

### *Spesialisering gjenstandskonservering*

#### Haute École Neuchâtel

##### **Teknisk høyskole/yrkesrettet høyskole**

Samarbeider med andre insitutsjoner i Sveits som medlem av Swiss Conservation-Restorian Campus (CRC) [Partnere: Abegg Foundation (Abegg-Stiftung), Bern University of the Arts (Hochschule der Künste Bern HKB), Scuola Universitaria Professionale della Svizzera Italiana (SUPSI)]

*Oppbygning:* Bachelor 180 ECTS i forebyggende konservering og pre-spesialisering i konservering-restaurering. Master 120 ECTS, PhD ??

1ECTS= 30 timer arbeidsbelastning

*Opptak:* For BA opptak etter en kombinasjon av eksamensresultater videregående skole, erfaring og personlig egnethet. Opptak MA: Krav om BA og tidligere erfaring.

*Lærerressurser:* Ut fra nettsidene ser det ut til at det er 5 til 6 faste undervisere og 34 gjestelærere på Bachelor og 23 gjestelærere på Master.

#### **Bachelor**

3 år på heltid, praksis gjennomføres i sommerperioden.

De første to årene grunnutdanning i bevaring, 3. året pre-spesialisering i enten Arkeologisk og etnografisk eller vitenskapelige, tekniske og urologiske instrumenter.

Ved fullført bachelor: konservator assistent, ved fullført master: konservator-restorator

Studenter har følgende mengde kontakttimer:

1.sem: 423 timer

2.sem: 382 timer

3.sem: 405 timer

4 sem: 429 timer

5.sem: 506 timer

6 sem: 240 timer + 9 uker bachelor oppgave

1 undervisningstime= 60 minutter

<b>Tema</b>	<b>Kurs</b>	<b>Estimert Total ECTS</b>
<b>Humaniora</b>	Hist om kunst of kultur 1:10t, 2:19t, 3:24t, 4: 24t, 'interdisciplinary studies' 1 + 2 + 3+4 + 5: 128t, historie etikk	30

	og teori konservering 28t, kunsthistorie gjenstand 8t, arkeologi, 20t, vitenskapshistorie og teknikker 32t. <b>Totalt: 293t u</b>	
<b>Naturvitenskap</b>	grunnleggende kjemi 1+2 72t, anvendt fysikk for kons 1 +2: 48t, Material egenskaper 1+2 24t, H&S 1: 20t, 2: 3t, Grunnleggende matematikk 4t, kjemi for kons 1: 24t, 2: 36t, grunnleggende biologi 1 + 2: 48t, intro instrumental analyse: 12t, linolje + FTIR: 8t, grunnleggende konsepter vit. analyse: 12t, avansert fysikk: 12t. <b>Totalt= 320t u</b>	24
<b>KONS teori og praksis</b>	prosesser, dokumentasjon og terminologi 4t, keramikk, glass techn+nedbr 16t, keramikk prosjekt administrering mange besøk til håndverkere, konserveringslaboratorier, museumssamlinger, verksteder 64t, støpeformer og kopier 36t, materialer teknologi og nedbr: plante, animalske og kompositt 20t, paleoecologi 12t, polymerer og harpikser 8t, mosaikk 14t, teknologi + nedbr: metaller 20t, bygninger, stein, mørtel, murmaleri teknologi + nedbr: 12t, polymerer materialer og nedbrt: 6t, demontere og sette sammen kompositt gj. 64t, grunnleggende metal og tre bearbeiding: 56t, polymerer identifi. og tilstand: 16t, skulptur og maleri tek + nedbr: 20t, tekstil tek + nedbrt: 12t, pigmenter og fargestoffer: 3t, farge og retusjering: 32t, avanserte studier i teknologi arch. + hist av metaller, moderne legeringer, keramikk, glass, organiske materialer total 52t, konservering glasses 64t, H&S: 14t, konservering metaller og legeringer 128t, prosjekt administrering gruppearbeid: 120t, rengjøring. Organiske materialer: 112. <b>Totalt 841t u</b>	42
<b>Dokumentasjon</b>	Digitale verktøy 8t, fotografi 16t, intr. mikroskopi: 12t, skriftlig dok. og metodologi 1: 28t, 2:14t, enkle verktøy i CR: 8t, digitale verktøy for samlingsforvaltning og CR: 14t + avansert: 14t, image Processing: 8t + 12t, tegning: 16t. <b>Totalt: 150t</b>	12
<b>Forebyggende kons</b>	administrere samlinger og deres miljø 1 12t, 2 96t, prinsipper 16t, tilstandsvurdering samlinger og overvåking 44t, overvåke samlinger og miljø 7t, pakking 48t, oddy test + material identifikasjons tester 16t, kompatibilitet magasinerings og utstillingsmaterialer 12t, photographier 16t, materialer og sensitivitet 8t, kult verdier, autentisitet og konserveringsprinsipper 12t, magasineringsplaner kalkulering plass: 12t, metall og tre bearbeiding for montering av gjenst: 82t, sjokk/vibrasjons tester: 60t, Montre og samlingsvurdering 36t, , risiko analyse: 40t, krisehåndtering: 128t. <b>Totalt: 645t</b>	24
<b>Jus/enkeltpersonsforetak</b>	16t + 8t. <b>Totalt: 24t</b>	6
<b>Hospitering</b>	Semester 2 og 4: forebygg..kons praksis 4.5 uker 4 ganger <b>Totalt:18 uker</b>	24
<b>Bacheloroppgave</b>	forberedning: 128t, bacheloroppgave 9 uker <b>Totalt 9 uker og 128t</b>	18
		180

**Master**

Tema	Kurs	Estimert Total ECTS
<b>Humaniora</b>	Samfunn, gjenstander og samlinger: 56t	6
<b>Naturvitenskap</b>	Enzymer: 20t, intro elektrokjemiske behandlinger 32t, kompleksdannende midler 20t, polymerer 8t, microanalyse:	18

	16t, vitenskapelig analyse i konservering, mikroskopi og crystallografi/metallografi 47t	
<b>KONS teori og praksis</b>	Teori keramikk, organiske materialer, naturalia 52t, teori forskningsferdigheter: 52t, praksis keramikk 1 128t, praksis keramikk 2 40t, farge og retusjering 40t, praksis geovitenskapen 24t, praksis organiske materialer 100t, teori restoreringsprosjekter 52t, praksis metaller og legeringer 1, hammering 180t, praksis metaller og legeringer 2 150t, teori kons-res rolle, prinsipper 52t, glass, organiske materialer, mosaic teori 48t, glass1 praksis 72t, glass 2 praksis 54t, organiske materialer praksis 112t, praksis bevaring av bemalte overflater 8, praksis in-situ konservering 16t, praksis stein, mørtel, murmaleri og helleristninger 16t, teori utvikle og evaluere behandlinger: rengjøring 52t <b>totalt 1248 timer</b>	66
<b>Dokumentasjon</b>	-	
<b>Forebyggende kons</b>	-	
<b>Jus/enkeltpersonsforetak</b>	-	
<b>Hospitering</b>	-	
<b>Masteroppgave</b>	Masteroppgave 1 og 2 totalt 30 ECTS 12 timer undervisning	30
		120

***Blandete utdanninger: både maleri og gjenstand på bachelor og/eller master***

**Nova University Lisbon BA**

**University**

Oppbygning: 3 år Bachelor 180 ECTS og 2 år MA 120 ECTS

1 ECTS= 28 timer arbeidsbelastning

Opptakskrav: ?

*Lærerressurser:* 29 lærere; for hvert spesialisering en egen lærer- noen ganger 2 lærer på samme felt for eks. mineralogi og geologi, bildeopptak og behandling.

**Bachelor**

<b>Tema</b>	<b>Kurs</b>	<b>Total ECTS</b>
<b>Humaniora</b>	kunsthistorie består av: antikken: 4t/uke, total 68 timer, middelalder 4t/uke total?, moderne tid 4t/u total 68 timer, moderne kunst: 9 t/u total 62 timer	24
<b>Naturvitenskap</b>	matematikk I 6: 6t/u total 72 timer, og II 6: 6t/uke total ? timer , Allmenn Uorganisk kjemi: 6: 4t/uke total 64 timer, Organisk kjemi og biokjemi: 6: 5t/uke total 67 timer, Cons Science: 6: 4 t/uke total 77 timer, mineralogi og geology: 6: 5t/uke total 51 timer, fysisk kjemi: 9: 5t/uke total 80 timer, polymerer i kjemi: 6: 6t/uke, Intro laboratorium teknikker og helse og sikkerhet: 9: 6t/uke total ? timer.	60
<b>KONS teori og praksis</b>	Introduksjonskurs i konservering og restaurering I 5t/uke total 78 timer (teori kurs), og II 4t/uke total ? timer, , teknologi, nedbrytning, direkte/forebyggende kons keramikk and glass 6 t/uke total 84 timer, stein 5 t/uke total 70 timer, maleri 6 t/uke 84 timer, papir 5 t/uke total 56 timer, fotografi 5 t/uke total 75 timer, metall: 12: 5 t/uke og 108 timer + 5 t/uke total 86 timer.	48
<b>Dokumentasjon</b>	tegning: 3: 5t/uke total 70 timer, photo doc: 3: 6t/uke total 84 timer (2 timer teori, 4t praksis), bildeopptak og behandling: 6: 5t/uke	12



<b>Forebyggende kons</b>	Cult. Heritage management: 6, Forb. Kons: 6: 6 uker 21 timer, Samlingsforvaltning: 6: 10 uker 130 timer, Biologi i kons-res: 6: 5 uker 5 timer	24
<b>Jus/enkeltpersonsforetak</b>	Cult. Heritage law	6
<b>Option 1</b>	Tre valgfag i 6. semester, studenten velger ett av dem: «Diagnosis and Conservation of Photography Materials and other records»; «Fundamentals of Textile Conservation» og «Option 1»	6
<b>Hospitering</b>	-	
<b>Bacheloroppgave</b>	-	
		180

### Master

#### Studieretning: Science of conservation, restoration of contemporary arts, production of contemporary arts

Første år tre obligatoriske emner spesifikk knyttet til det generelle masterfaget, og et valgfag totalt 60ECTS. Andre året masteroppgave. Samlet 120 ECTS.

#### University of Barcelona Universitet

*Oppbygning:* 4 årig bachelor 240 ECTS og 1 årig master 60 ECTS i konservering og restorering prosjekt administrering, gis annet hvert år

1 ECTS= 30 timer arbeidsbelastning

*Opptakskrav:* Ingen spesielle opptakskrav for BA (?). Sidene på nettsiden henviser kun til generelle nettsider for opptak, som f.eks. Vanlig studiekompetanse og opptak for eldre studenter.  
Opptakskrav MA: BA i konservering

*Lærerressurser:* Fra nettsidene ser det ut til at det er 11 undervisere på konserveringsavdelingen som er involvert i undervisning. I tillegg 5 gjestelærere for Bachelor og 3 gjestelærere for Master.

### Bachelor

#### Generell:

1.år etikk, dokumentasjon tegning, infographics, fotografi, kjemi I, materialer og teknikker maleri og skulptur, kunsthistorie I og II=54 ECTS

2.år kjemi II, fysikk, biologi og geologi, kunsthistorie III, undersøkelse I og II, intro kons/res grafisk, maleri, arkeologiske materialer og murmaleri = 60ECTS

3.år rensing, forebyggende kons, pakking, transport og utstilling, valg emner 3=42ECTS

4.år bacheloroppgave, hospitering, valgfire emner- ikke beskrevet hva disse er. 24 + ? ECTS

Alle emner 6 ECTS, Timer gitt for **total (t), ansikt til ansikt (a), ikke ansikt til ansikt (for eks. praksis) (ia), veiledet (v), selvstendig studie (s)**

Tema	Kurs	Total ECTS
<b>Humaniora</b>	kunsthistorie prehistorie og antikke kunst: 6: 150t teori 40a/ia seminar 20a/ia 40v og 50s, middelalder, renaissance og barokk: 6: 150t teori 40a/ia sem 20a/ia 40v 50s, moderne og kontemporære kunst teori 6:150t 40a/ia seminar 20a/ia 40v 50s	18
<b>Valgfrie emner</b>	Uspesifisert hva de består av	72
<b>Naturvitenskap</b>	Anvendt kjemi for kons I 6: 150t teoriprak 20a/ia labprak 40 40v 50s, anvendt kjemi II 6: 150t teoriprak 20 a/ia labprak	30

	40a/ia 40v 50s, biologi og geologi 6:150t teoriprak 20a/ia labprak 40a/ia 40v 50s, anvendt fysikk for kulturarv 6: 150t teroiprak 20a/ia; labprak 30a/ia andre prak 10a/ia 40v 50s, 6 ECTS	
<b>KONS teori og praksis</b>	Etikk 6: 150t 15a 45ia 40v 50s , undersøkelse: diagnose og dokumentasjon I og II 12 ECTS Intro grafisk 6: teoriprak 15a/ia labpraka/ia 45 40v 50s, undersøkelse II (inkluderer teknologi) kulturgjenstander 6: 150 teroriprak 15a/ia labprak 45 a/ia 40v 50s, intro konsres grafisk 6:150t teoriprak 20a/ia labprak 40a/ia 40v 50s, intro konsres maleri 6: 150t teoriprak 20a/ia labprak 40a/ia 30v 60s, intro konsres arkeologisk 6: 150t teoriprak 20a/ia labprak 40a/ia 40v 50s, intro konsres murmaleri 6: 150t teoriprak 20a/ia Teori og praktiske ferdigheter materialer og teknikk: maleri 6: teoripraksis 60a/ia 30v 60s,	54
<b>Dokumentasjon</b>	Tegning materialer og teknikker maleri 6: teoripraksis 60a/ia 30v 60s, skulptur 6: 150t teoriprak 60 a/ia 30v 60s Infografikk og programvare 6, fotografi av kulturarv 6	24
<b>Forebyggende kons</b>	6 150t teori 20a/ia teoriprak 40a/ia 40v 50s, pakking, transport, utstilling 6: 150 t teoriprak 60a/ia 40v 50s	12
<b>Jus/enkeltpersonsforetak</b>	virksomhet 6 150t teori 30a/ia teoriprak 30a/ia 40v 50s	6
<b>Hospitering</b>		12
<b>Bacheloroppgave</b>		12
		240

## Master

Master utgjør 50 ECTS obligatoriske fag og 10 ECTS valgfag. De obligatoriske fagene er:

- Urbane materialer og bevaring – 5 ECTS
- Kolleksjoner i hverdag og museum – 2,5
- Kolleksjoner i studio – 2,5
- Management and coordination of heritage intervention projects – 2,5
- Graphic document collections: cons-res – 2,5
- Scientific methods applied to the study of heritage – 5
- Utplassering – 12
- Masteroppgave – 18
- Totalt 50 ECTS

Alle de andre fagene er valgfag hvor man velger 10 ECTS til sammen.

## University of Torino SUSCOR University

*Oppbygning:* 5 årig Master 300 ECTS 2500 hours of practical activities (apprenticeships/"history and execution of techniques" in restoration labs). Har 5 linjer.

1ECTS= 25 timer arbeidsbelastning

Opptakskrav:

Lærerressurser: samarbeid mellom forskjellige institusjoner i totalt 121 undervisere/forskere/konservatorer

Tema	Kurs	Total ECTS
<b>Humaniora</b>	Classical archaeology: 8, medieval arch: 6, history of medieval art: 7, history of architecture: 6, History of modern art: 9, history of contemporary art: 8, museology: 6, english: 4, elective subjects: 10 , supplementary activity: 3	57
<b>Frie emner</b>		7
<b>Naturvitenskap</b>	Safety training: 1, Fundamentals of chem: 6 , Physics: 6, chem og cult. Heritage: 6, chem. For restoration: 6, physics applied to cult. Her.: 6, mineralogy: 6, stone materials: 6, biology applied to restoration: 10, technology of wooden artefacts or metals chem: 6, materials for cons and res: 6	65
<b>KONS teori og praksis</b>	Theory and history of cons: 6, rest. Lab I: 12, 300 contact hours, rest. Lab. II: 12, 300 contact hours, rest. Lab III: 12, 300 contact hours, rest. Lab IV: 12, 300 contact hours, intervention projects: 12	66
<b>Dokumentasjon</b>	Intro computer graphic documentation: 5, graphic doc I 7, II: 8	20
<b>Forebyggende kons</b>	principles and tech. of environmental control: 6	6
<b>Jus/enkeltpersonsforetak</b>	Law and cultural heritage: 6, business administration: 6	12
<b>Hospitering</b>	4 x 6 ECTS, 4 x 150 timer + final 28 ECTS 700 timer	52
<b>Masteroppgave</b>		15
		300

**University of West Attica (TEI)**  
University

Oppbygning: 4 årig program 240ECTS

1 ECTS= ? timer arbeidsbelastning

Opptakskrav: ?

Lærerressurser: ?

**Program for paintings and paper**

Tema	Kurs	Total ECTS
<b>Humaniora</b>	Prehistoric and classical archaeology: Th(eory): 4 t/u, English: Th 2/u, Byzantine arch and art: Th 3/u, History of Art I: Th 3/u, History of Art II: Th 3/u, Analysis of works of art: Th 2/u, L 1/u,	Ikke gitt
<b>Naturvitenskap</b>	General physics: Th 2/u, L(ab): 1/u, Biology and biodeterioration: Th 2/u, L 2/u, General Inorganic chem.: Th2/u, L2/u, Organic chem for cons: Th 2/u, Physicochemical methods for diagnosis and documentation: Th 2/u, L 2/u, material science I: Th 2/u, L 2/u, Instrumental	

	chemical analysis: Th 3/u, L 2/u, material science II Th 2/u, L 2/u,	
<b>KONS teori og praksis</b>	Clay modelling: Th 1/u, L 3/u, General principles and theory of cons: Th 2/u, painting materials and techniques: Th 2/u, L 6/u, Excavation techniques: Th 2/u, copy-making of paintings: Th 3/u, L 3/u, Copy making of sculptures: Th 3, L 3/u, Conservation of excavated objects Th 3, L 2/u, Conservation of painted works of art Th 3/u, L 2/u, conservation of ethnographic collections Th 3/u, L 2/u, Conservation of the building Th 3, L 2/u, Conservation of books and archival collections Th3, L 2/u, Colour restoration on works of art: Th 2/u, L 3/u, Conservation of wooden artifacts: Th 2/u, L 6/u, conservation of canvas: Th 2/u, L 6/u, Conservation of books and paper: Th 2/u, L 6/u, preparing and writing a conservation report: Th 2/u, Conservation of wall paintings: Th 2/u, L 6/u, Panel paintings: Th 2/u, L 6/u, Conservation of photography and works on paper: Th 2/u, L 6/u, Conservation of mixed media paintings: Th 2/u, L 2/u	
<b>Dokumentasjon</b>	Free handdrawing: Th 1/u, L 3/u, Documentation of objects and monuments I: Th 2/u, L 2/u, Documentation of objects and monuments II: Th 2/u, L 2/u, Digital documentation: Th 2/u, L 3</u,	
<b>Forebyggende kons</b>	The museum environment Th 2/u, 1/u	
<b>Jus/enkeltpersonsforetak</b>	Professional management in CH: Th 2/u	
<b>Hospitering</b>	No specified nr of hours	
<b>Bacheloroppgave</b>	Th 4/u	

## Oversikt kontakttimer konservering

Emne	Forelesninger	Seminarer	Praksissem	Veiledning	Total
<b>Bachelor</b>					
KONS1000	5 dbt dialog- forlesninger	7 dbt	8 dbt	Skr/muntl tilbakemelding på kval.	42
KONS2010	11 dbt	4 dbt			30
KONS2060	4 dbt	7 dbt 3 3t	6t stud. Konference.	1t gruppeveil Indiv. Etter forespørsel	38
KONS2061	9 dbt		1 4x3t	Indv etter forespørsel	31
KONS2040	10 dbt		10x3t		50
KONS3060	11 dbt			Tilbakemelding kval	22
KONS3040	10 dbt		4 dbt		28
KONS3061	10 dbt	4x3t	1x3t	Tilbakemeld presentasjon Indv etter forespørsel	35
KONS3020	4 dbt 1x 3t	4 x 3t	2 x 3t	Indv etter forespørsel	29
KONS3021	2 dbt 4 x 3t	5 x 3t	2 x 5t 2 x 3t	1t gruppeveil.	52
KONS1001	12 dbt	12 dbt	3 dbt		54
KONS1005	13 dbt	7 x 3t	5 x 3t		62
<b>Bachelor konserveringsemner total antall kontakttimer</b>					<b>473</b>
<b>Master Gjenstand</b>					
KONS4010/11	13 db 1 x 3t	2 x 3t	11 x 3t		Ca 70
KONS4036	13 dbt		1 db 8 x 3t 9 x 5t	Indv veil 1 t	98
KONS4037	10 dbt 4 x 3t 5 x 5t	2 x 3t	1 dbt 13 x 3t 9 x 5t	Indv veil 1 t	150
KONS4038	15 dbt		17 x 3t 2 x 6t	Indv veil 1 t	94
KONS4039	11 dbt 5 x 3t		15 x 3 1x 6	Indv veil 1 t	89
KONS4050	13 dbt	1 x 5t	6 x 3t 2 x 5t		59
KONS4081				22 x 14t veiled. praksisstedet	308
KONS4091				12 timer veiledning	12

				Hvor er praksistimene blitt?	
<b>Total kontakttimer Master gjenstand</b>					<b>880</b>
<b>Master Maleri</b>					
KONS4042 I	13 dbt		13 x 3t 2 x 6t	Individuell veil.	77
KONS4042 II	12 dbt 5 x 5		12 x 3t 1 x 4t 2 x 5t	Individuell veil.	79
KONS4044	13 dbt		13 x 3t 4 x 5t	Individuell veil.	85
KONS4046	10 dbt		1 dbt 9 x 3t 4 x 4t	Individuell veil.	65
KONS4050	13 dbt	1 x 5t	6 x 3t 2 x 5t		59
KONS4081				22 x 14t veiled. praksisstedet	308
KONS4091				12 timer veiledning Hvor er praksistimene blitt?	12
<b>Total kontakttimer Master maleri</b>					<b>685</b>

**Dette betyr:**Totalt antall kontakttimer gjenstandsstudent etter 5 år utdanning **1353 t**Totalt antall kontakttimer maleristudent etter 5 år utdanning **1158 t**

## Spørreundersøkelse for arbeidsgivere og tidligere studenter

Det ble sendt ut to spørreundersøkelser våren 2022, én til arbeidsgivere og én til tidligere studenter på masterstudiene i maleri- og gjenstandskonservering og bachelorstudiet i Kulturarv og bevaringskunnskap (KUBE). Spørsmålene handlet om hvilke arbeidsoppgaver konservatorene og/eller magasinforvalterne hadde, hva studentene hadde nytte av i utdanningen, hva de kunne ønske de hadde lært og hvilke ferdigheter og kunnskaper arbeidsgiverne forventet. I sammendraget vil ikke samtlige punkter nevnes, kun de punktene som ble nevnt hyppigst. Antall personer som nevnte denne oppgaven eller ferdigheten er skrevet i parentes. Alle nevnte punkter er listet opp til slutt i vedlegget.

### Svarene fra arbeidsgivere

Spørreundersøkelsen for arbeidsgivere ble sendt til 43 arbeidsgivere. Undersøkelsen ble sendt til nærmeste leder i seksjoner/arbeidsplasser hvor det er ansatt konservatorer. Av de 43 som ble invitert, svarte 24 personer.

- 16 arbeidsgivere huket av for at de har ansatt konservatorer. 14 av disse hadde ansatt konservatorer fra UiO, og seks av disse hadde i tillegg konservatorer fra en annen utdanningsinstitusjon. To arbeidsgivere hadde kun huket av for at de har ansatt konservatorer med annen utdanning enn fra UiO.
- Seks arbeidsgivere huket av for at de har ansatt magasinforvaltere (fire av disse var blant de som også huket av for at de hadde ansatt konservatorer). Alle som har ansatt magasinforvaltere har huket av for at de har ansatt magasinforvaltere med annen utdanning enn fra UiO, mens kun én har også huket av for at de har en magasinforvalter med utdanning fra UiO.
- Seks personer har svart nei på spørsmålet om de har konservatorer eller magasinforvaltere med utdanning fra UiO, uten å spesifisere om de har ansatt konservatorer eller magasinforvaltere med annen utdanningsbakgrunn.

I sammendraget vil alle arbeidsgivere behandles samlet, da gruppene av arbeidsgivere er for små og overlappende til at det er relevant å skille mellom arbeidsgivere som har ansatt f.eks. konservatorer versus magasinforvaltere. Det er også en relativt stor gruppe som har svart «nei» på spørsmålet om de har UiO-utdannede, uten å spesifisere hva slags ansatte de har. Som potensielle arbeidsgivere vil allikevel deres vurdering av forventet kompetanse være relevant, uavhengig av hvilke ansatte de har per dags dato.

### *Konserveringsdisipliner*

Arbeidsgiverne ble spurt om hvilke konserveringsdisipliner de hadde ved deres arbeidsplass. Flest arbeidsgivere svarte at de hadde ansatt konservatorer innenfor gjenstandskonservering (9) og malerikonservering (8). I tillegg ble forebyggende konservering nevnt av noen få som egen konserveringsdisiplin (3). Svar på spørsmål om arbeidsoppgaver (utdypes under) viser derimot at mange har arbeidsoppgaver innenfor forebyggende konservering, uten at dette nevnes som en egen disiplin/spesialisering. Det var også flere andre disipliner som ble nevnt av 1-3 arbeidsgivere, blant annet papirkonservering, tekstilkonservering og møbelkonservering.

*Arbeidsoppgaver*

På spørsmål om hvilke oppgaver de ansatte hadde, nevnte samtlige arbeidsoppgaver som faller inn under samlingsforvaltning (24), herunder blant annet pakking (19), transport (9), registrering og database (7) og inn- og utlån (6). Utstillingsarbeid (19), direkte konservering (14), dokumentasjon (12) og forebyggende konservering (12) var de oppgavene som ble nevnt flest ganger etter samlingsforvaltningsoppgavene.

*Forventet kompetanse hos nyutdannede*

På spørsmål om hvilken kompetanse arbeidsgiverne forventet hos nyutdannede, var gode/solide ferdigheter i direkte konservering det som ble nevnt hyppigst (18). Deretter fulgte kompetanse innenfor forebyggende konservering (13) og samlingsforvaltning (10). Videre nevner flere at de forventer kjennskap til systemer som Primus og Spectrum (7), materialkunnskap (5), samt praktisk erfaring med samlingsforvaltning og/eller utstillingsarbeid (4).

*Manglende kunnskaper/ferdigheter*

På spørsmålet om hvilke kunnskaper eller ferdigheter nyutdannede mangler, var det særlig ett punkt som gikk igjen: 12 svarte at de nyutdannede manglet praktiske ferdigheter. Mengdetrening (2) ble også nevnt, og at de nyutdannede manglet forståelse for at metoder og teorier må tilpasses/justeres (2).

*Forskning*

11 arbeidsgivere svarte at konservatorene bidro til forskning på institusjonen. 8 svarte nei på spørsmålet, to svarte at de bidro til en viss grad og to svarte at det var en mulighet, men at ingen gjorde det per dags dato. På spørsmål om konservatorene har den forskningskompetansen som trengs og hva de burde ha mer trening i, svarte seks at de hadde god/tilstrekkelig forskningskompetanse, mens fire ikke hadde grunnlag for å svare. Av ferdigheter de burde ha mer trening i for å styrke deres forskningskompetanse ble det hyppigst nevnt at de trenger trening i å skrive akademiske tekster (4). Det ble også nevnt at de trenger bedre forståelse av nettverksbygging og samarbeid (2) og trening i formidling (2).

*Generelle ferdigheter*

Arbeidsgiverne fikk også spørsmål om det er noen generelle ferdigheter de bør få opplæring i, i tillegg til eksemplene kommunikasjon, samarbeid og problemløsning. Det som ble nevnt flest ganger, var at studentene burde få trening i å se ting fra andres synsvinkel (3). Videre ble det også nevnt digital kompetanse (2) og samarbeidsevner (2), i tillegg til en rekke punkter som ble nevnt én gang hver.



*Nyheter i konserveringsfaget*

Seks arbeidsgivere nevnte at det burde være undervisning i nye materialtyper, hvorav tre nevnte plastgjenstander og tre uten å spesifisere hvilke materialer de hadde i tankene. Fire nevnte ulike temaer som var relatert til klima og/eller miljø: Klimaperspektiv i samlingsforvaltning (2), i direkte konservering (1) og i utstillingsarbeid (1), og miljøgifter i gjenstander (1). I tillegg ble det nevnt en rekke andre punkter, blant annet nanoteknologi (1) og digitale verktøy (1).

Svarene fra tidligere studenter

Spørreundersøkelsen rettet mot tidligere studenter ble sendt ut via Felles Studentsystem (FS) til alle som har fullført master i gjenstandskonservering, master i malerikonservering og bachelorgrad i KUBE siden de første kullene på disse studieretningene, som startet i 2007 (BA) og 2008 (MA). Totalt mottok vi 55 svar, av 112 inviterte. Ett svar ble forkastet. Fordelingen av studenter var slik:

- Gjenstandskonserveratorer (20 svar av 30 inviterte)
- Malerikonserveratorer (19 svar av 32 inviterte)
- KUBE-studenter (15 svar av 50 inviterte [seks av de inviterte er fortsatt aktive studenter på MA])
- I sammendraget vil det skilles mellom de ulike utdanningene.

*Veien ut i arbeidslivet*

Av 19 malerikonserveratorer har ti fått fast stilling som konservator, og tre har hatt relevant stilling som konservator, men kun midlertidig. De resterende jobber som magasinforvaltere/samlingsforvaltere (2) eller har startet enkeltpersonsforetak/AS (4). To av de som har startet enkeltpersonsforetak har gjort dette i kombinasjon med midlertidige engasjement som konservator og magasinforvalter/samlingsforvalter. En av dem har nå fast stilling som konservator, og regnes derfor med begge steder. Én svarte «annet» uten å utdype.

Av 20 gjenstandskonserveratorer har 16 fått fast stilling som konservator, og tre har hatt relevant stilling som konservator, men kun midlertidig. Én omskolerer seg til et annet yrke etter flere midlertidige engasjement.

Av de 15 KUBE-studentene jobber åtte med samlingsforvaltning. Tre studenter jobber med arbeid som de hovedsakelig er kvalifisert for gjennom annen utdanning – én restaureringshåndverker, én arkivar og én konservator (med MA fra utlandet). Fire har ikke fått relevant jobb. Flere av studentene nevner at de har annen utdanning i tillegg til bachelorgraden. I tillegg til de tre nevnt over, har to av studentene som jobber med samlingsforvaltning tatt master i museologi, og én har studert kulturforvaltning ved NTNU.

*Arbeidsoppgaver*

De tre hyppigst nevnte arbeidsoppgavene til malerikonserveratorene er direkte konservering (14), tilstandsvurderinger (10) og oppgaver som faller under samlingsforvaltning og logistikk (9). Gjenstandskonserveratorene jobber oftest med oppgaver som faller under samlingsforvaltning og logistikk (20), direkte konservering (12) og forebyggende konservering (7). Oppgavene som nevnes oftest av samlingsforvaltningsoppgavene er for begge konservatorgrupper pakking (3 for maleri, 10 for gjenstand) og utstilling/montering (2 for maleri, 11 for gjenstand).

KUBE-studentene jobber oftest med samlingsforvaltningsoppgaver (8), dokumentasjon (3) og registrering og database (3).

#### *Hva har de hatt nytte av i utdanningen?*

Både malerikonservatorene (9) og gjenstandskonservatorene (8) svarer oftest at praksisen i direkte konservering er det de har hatt best nytte av i utdanningen. Videre svarer malerikonservatorene at de har hatt god nytte av undervisningen i forebyggende konservering (7) og etikk (5).

Gjenstandskonservatorene svarte materialkunnskap (8) og forebyggende konservering (7). Av KUBE-studentene svarer de fleste at de har hatt nytte av å tilegne seg kunnskaper om museum, samlingsforvaltning og forebyggende konservering (8), kunnskaper om konserveringsteori (4), materialkunnskap (4) og etikk (3). To nevner også at graden var et godt grunnlag for å studere museologi.

#### *Hva kunne de ønske de hadde lært?*

Malerikonservatorene ønsker seg mer direkte konservering i utdanningen (5) og mer informasjon om jobbmuligheter og kjennskap til blant annet private virksomheter (5). Fire ønsker også andre typer metoder/materialer, blant annet polykrom skulptur og veggfast dekor. Prosjektledelse blir også trukket fram av tre personer. Gjenstandskonservatorene ønsker seg undervisning i andre typer materialer, gjenstander eller metoder (10), og da først og fremst moderne materialer og/eller samtidskunst (5). Videre blir det nevnt mer praktisk erfaring med direkte konservering (7). KUBE-studentene ønsker seg mer praktisk erfaring (9). De skriver at de ønsker praktisk erfaring med forebyggende konservering (5), samlingsforvaltningssystemer (2) og å få en smakebit av direkte konservering (1). Totalt ønsker syv av studentene (fra alle tre grupper) å lære anvendt kjemi.

#### *Ferdigheter ervervet i arbeidslivet*

Alle tre grupper nevner at de har fått nye/bedre ferdigheter i samlingsforvaltning og/eller forebyggende konservering (maleri: 6, gjenstand: 7, KUBE: 9). Både malerikonservatorene (5) og gjenstandskonservatorene (5) har nest hyppigst svart at de har fått erfaring med andre materialer og metoder. Flere har også fått erfaring med prosjektledelse: seks malerikonservatorer og to gjenstandskonservatorer.

## Kategorisering av svar – arbeidsgivere

### Hvilke disipliner konservatorene og/eller magasinforvalterne ved din institusjon?

1. Gjenstandskonservering (Her regnes også de som kun har svart konservering av arkeologisk materiale) : 9
2. Malerikonservering: 8
3. Forebyggende konservering: 3
4. Konservering av arkeologisk materiale: 3
5. Papirkonservering: 3
6. Magasinforvaltning: 2
7. Møbelkonservering: 2
8. Tekstilkonservering: 2

9. Entografi: 1
10. Kunst og kulturhistoriske samlinger: 1
11. Samtidskunst: 1
12. Skulpturkonservering: 1
13. Time-based media: 1

#### Hvilke oppgaver har konservatorene og/eller magasinforvalterne ved din institusjon?

1. Samlingsforvaltning (inkl. også database og registrering, inn- og utlån, innkjøp, IPM, pakking, revisjon, transport): 24
2. Pakking: 19
3. Utstillingsarbeid: 19
4. Direkte konservering: 14
5. Dokumentasjon: 12
6. Forebyggende konservering: 12
7. Transport: 9
8. Database og registrering: 7
9. Tilstandsvurdering: 7
10. Analyse og tolkning: 6
11. Inn- og utlån: 6
12. Veiledning og rådgivning: 5
13. Forskning: 4
14. IPM: 4
15. Innkjøp: 3
16. Planlegging og koordinering: 3
17. Rapportering: 3
18. Formidling: 2
19. Utviklings- og utredningsarbeid: 2
20. Digitalisering: 1
21. Kommunikasjon: 1
22. Rekonstruksjon: 1
23. Rengjøring: 1
24. Revisjon: 1
25. Vedlikehold: 1

#### Hvilken kompetanse forventer du hos en nyutdannet konservator eller magasinforvalter?

1. Gode ferdigheter i direkte konservering: 18
2. Forebyggende konservering: 13
3. Samlingsforvaltning: 10
4. Kjennskap til systemer (Primus [5], Spectrum [2]): 7
5. Materialkunnskap: 5
6. Praktisk erfaring med samlingsforvaltning og/eller utstillingsarbeid: 4
7. Utstillingsarbeid: 4
8. Dokumentasjon: 3
9. HMS: 3
10. Håndtering: 3
11. Kunnskap om historie/kunsthistorie: 3
12. Pakking: 3
13. Digital kompetanse: 2
14. Forståelse for samfunnsoppdraget: 2
15. IPM: 2

16. Motivasjon: 2
17. Oppdatert metodeverk: 2
18. Prosjektplanlegging: 2
19. Registrering: 2
20. Tilstandsvurdering: 2
21. Analyse: 1
22. Arkeologisk materiale: 1
23. Beredskap: 1
24. Etikk: 1
25. Formidlingsevne: 1
26. Formuleringsevne: 1
27. Forskningskompetanse: 1
28. Førerkort: 1
29. Generalistkompetanse direkte konservering: 1
30. Generalistkompetanse forebyggende: 1
31. Kjennskap til privat arbeidsliv: 1
32. Restaurering: 1
33. Samarbeidsevner: 1
34. Sammenhengen mellom teori og praksis: 1
35. Teoretisk kompetanse: 1
36. Vanntrukkent organisk materiale: 1
37. Verksted: 1
38. Ydmykhet: 1

#### Hvilke kunnskaper/ferdigheter mangler dere hos nyutdannede?

1. Praktiske ferdigheter: 12
2. Forståelse for at metoder og teorier må justeres: 2
3. Mengdetrening: 2
4. Førerkort: 1
5. Formidlingsevne: 1
6. Truckførerkort: 1
7. Håndtering: 1
8. Kjennskap til systemer: 1
9. Logistikk: 1
10. Manglende kunnskap om enkelte typer gjenstander eller materialer: 1
11. Oppdatert metodeverk: 1
12. Praktisk erfaring med samlingsforvaltning: 1
13. Praktisk erfaring med utstillingsarbeid: 1
14. Prosjektplanlegging: 1
15. Tradisjonskunnskap: 1
16. Utforskende innstilling: 1
17. Ydmykhet: 1

#### Bidrar konservatorer og/eller magasinforvaltere til forskning på din institusjon?

1. Ja: 11
2. Nei: 8
3. Det er mulig, men ingen per dags dato: 2
4. Til en viss grad: 2

Har konservatoren(e) og/eller magasinforvalteren(e) den forskningskompetansen som behøves? Hvis ikke, hva burde de ha fått mer trening i ilt. utdanningen?

1. De har forskningskompetanse: 6
2. Har ikke grunnlaget til å svare: 4
3. Trening i å skrive akademiske tekster: 4
4. Forståelse av nettverksbygging og samarbeid: 2
5. Trening i formidling: 2
6. De forventes ikke å bidra til forskning uten PhD: 1
7. Faglig nysgjerrighet: 1
8. Kunnskap om museenes samfunnsansvar: 1
9. Mer praktisk kunnskap: 1
10. Mer vekt på metodebruk: 1
11. Rolleforståelse: 1
12. Trening i digital kompetanse: 1
13. Trening i kritisk tenkning: 1
14. Trening i prosjektplanlegging: 1
15. Trening i å sette teori og praksis i sammenheng: 1
16. Trening i å skrive søknader: 1

Studentene ved konserverinsstudiet trenes i generelle ferdigheter som kommunikasjon, samarbeid og problemløsning. Er det noen andre generelle ferdigheter du synes studentene bør få opplæring i?

1. Å se ting fra andres synsvinkel: 3
2. Digital kompetanse: 2
3. Samarbeidsevner: 2
4. Digital formidling: 1
5. Etikk: 1
6. Håndtering av verktøy: 1
7. Innhenting av kunnskap: 1
8. Kildearbeid: 1
9. Kost-nytte-vurdering: 1
10. Mer av det samme som de lærer nå: 1
11. Praktiske ferdigheter: 1
12. Prioritering: 1
13. Skrivetrening, søknadsskriving: 1
14. Systematisk tenkning: 1
15. Tverrfaglighet: 1
16. Uttrykke seg i klart språk: 1

Er det nye utviklinger i konserveringsfeltet som du synes burde være en del av undervisningen?

1. Nye materialer: 6 (inkl. Plast [3])
2. Tema innenfor miljø og klima (i samlingsforvaltning [2], i konservering [1], utstilling [1], miljøgifter [1])
3. Plastgjenstander: 3
4. Klima og miljø - samlingsforvaltning: 2
5. Balansen mellom bruk og konservering - tilgang og nærhet til samlinger : 1
6. Digitale verktøy : 1
7. Forebyggende konservering og metoder: 1
8. Generell oppdatert metodeutvikling: 1

9. Klima og miljø - konservering: 1
10. Klima og miljø - utstillingsarbeid: 1
11. Konservering som en del av det store bildet: 1
12. Konservering som et fagfelt som fokuserer på muliggjøring: 1
13. Kriseberedskap: 1
14. Miljøgifter i gjenstander: 1
15. Nanoteknologi: 1
16. Praktisk erfaring: 1
17. Prioritering: 1
18. Restverdirendning: 1
19. Ros-analyse: 1
20. Samtidskunst: 1
21. Større fokus på ikke-intervenerende metoder/avbildningsteknikker: 1
22. Time-based media: 1
23. Tradisjonskunnskap: 1
24. Tverrfaglighet: 1

### Har du noen andre innspill?

- Inviter inn arbeidsgivere som forelesere i hva venter dere når dere kommer ut.
- Vi kjenner til at det for museene generelt er utfordrende å finne folk med kompetanse innen både tekstilkonservering og instrumentkonservering. Her finnes det store samlinger som krever spesialkunnskap, både hos oss og ved andre museer. [...]
- Samarbeid med urfolksinstitusjoner
- Vår erfaring er at det burde vært mer praktisk rettet arbeid tidligere i studiet ved UiO (på bachelor-nivå). Alternativ kan det være en ide å legge dette opp som et profesjonsstudie.
- Jeg tror det er viktig å gi studentene en god innsikt i hverdagen mange møter. Små fagmiljøer, små budsjetter. Man må tenke sammen, etablere samarbeid på tvers av institusjoner, være forberedt på å avveie resultater opp mot innsats. Faglig trygghet og spesialisering kommer etterhvert.
- En generell synliggjøring av en konservators kompetanse. Mange administrasjoner i museumsverdenen lener seg mot konservator MNF (Norsk museumsforbund) og tror at det er det samme som en faglært konservator Uio.
- I vår hverdag, skillnad mellom gjenstander, arkiv og foto blir mindre og mindre. Bra at konservatorene kunne bidra i alle felt.

## Kategorisering av svar – alumni

### Hva jobber de med?

#### Malerikonservatorer

- Fikk stilling som konservator: 9 (10 inkl. den har svart under “annet”).
- Fikk relevant jobb som konservator, men har kun hatt midlertidige engasjement: 3
- Fikk stilling som magasinforvalter: 2
- Startet enkeltpersonsforetak: 2 (4 inkl. De som har svart under “annet”).
- Annet: 3
  - Én har både startet enkeltpersonforetak og hatt midlertidige engasjement som magasinforvalter
  - Én har startet AS, hatt ulike midlertidige engasjement, men har nå fast stilling som konservator
  - Én har ikke utdypet.

### Gjenstandskonservatorer

- Fikk stilling som konservator: 16
- Fikk relevant jobb som konservator, men har kun hatt midlertidige engasjement: 3
- Annet: 1
  - Omskolerer seg til et annet yrke etter flere midlertidige engasjement.

### KUBE-studenter

- Magasinforvaltning/samlingsforvaltning: 8
- Restaurering: 1
- Arkiv: 1
- Konservator [har MA fra utlandet]: 1
- Ikke relevant jobb: 4
  
- Studenter som har nevnt at de har tatt annen utdanning/fagkombinasjon i tillegg:
  - Museologi (2), kulturforvaltning (NTNU) (1), arkiv (1), MA i konservering i utlandet (1)
- Studenter som har annen utdanning fra før: restaureringshåndverker (1)

## Hvilke arbeidsoppgaver har de?

### Malerikonservatorer

1. Direkte konservering: 14
2. Tilstandsvurdering: 10
3. Magasinforvaltning og logistikk (flyttinger [1], pakking [3], innkjøp [1], ut/innlån [4], utstilling/montering [3]): 9
4. Rådgivning og kommunikasjon: 5
5. Dokumentasjon: 4
6. Database og registrering: 4
7. Forebyggende konservering (klimateknikk, sikring): 3
8. Forskning: 3
9. Analyse og tolkning: 3
10. Prosjektledelse: 2
11. Tilbud/innsalg (kundekontakt): 2
12. Formidling: 1
13. Digitalisering: 1

### Gjenstandskonservatorer

1. Magasinforvaltning og logistikk (flyttinger [3], transport [1], avhending[1], innkjøp [3], revisjon[3], pakking [10], ut/innlån [1], utstilling/montering[11]): 20
2. Direkte konservering (inkl. rensing): 12
3. Forebyggende konservering (klimateknikk, sikring): 7
4. Rådgivning og kommunikasjon (forebyggende konservering og magasinforvaltning/rutiner): 4
5. Tilstandsvurdering: 3
6. Dokumentasjon: 3
7. Risikoanalyse/risikovurdering: 2
8. Database og registrering: 3
9. Arkiv- og forundersøkelser: 1

### KUBE-studenter

1. Magasinformvaltning (kartlegging mugg[1], håndtering sensitivt materiale [1], transport [1], innkjøp [1], inn- og utlån [1], utvikle prosedyrer/rutiner [1], samlingsplan [1], pakking [2]): 8
2. Dokumentasjon: 3
3. Database og registrering: 3
4. Rådgivning og kommunikasjon: 1
5. Arkivarbeid: 1
6. Formidling: 1
7. Undervisning: 1

## Hva har de hatt nytte av i utdanningen?

### Malerikonservatorer

1. Praksis i direkte konservering (inkl. tilstandsvurdering): 9
2. Forebyggende konservering (inkl. inneklime, verdiberging, pakking, krisehåndteringsplan, håndtering, kjennskap til samlingsforvaltningsstandarder): 7
3. Etikk: 5
4. Selvtillit, faglig holdning, godt grunnlag, problemløsning: 3
5. Litteratursøk, tekstbehandling ol.: 3
6. Alt var nyttig, utdannelsen var en god basis: 2
7. Kjemi: 2
8. Materialkunnskap og kunstteknologi: 2
9. Rapportering: 1
10. HMS: 1
11. Dokumentasjon: 1
12. Rådgivning: 1
13. Konfliktnavigering: 1

### Gjenstandskonservatorer

1. Praksis i direkte konservering (inkl. tilstandsvurdering): 9
2. Materialkunnskap: 8
3. Forebyggende konservering (inkl. pakking, bevaring, risikovurdering): 7
4. Dokumentasjon (skriftlig og visuelt): 4
5. Rolleforståelse: 3
6. Alt var nyttig: 3
7. Rapportering: 2
8. Nettverksbygging: 2
9. Etikk: 2
10. Kjemi: 1
11. Nedbrytning: 1
12. Støttefag (arkeologi): 1
13. Litteratursøk, tekstbehandling ol.: 1
14. Forskningsmetode: 1
15. Analyse: 1
16. Tolkning av kulturell kontekst: 1
17. Problemløsning: 1

### KUBE-studenter



1. Kunnskaper om museum, samlingsforvaltning/forebyggende konservering (inkl. klima, miljø): 8
2. Kunnskaper om konserveringsteori: 4
3. Materialkunnskap: 4
4. Etikk: 3
5. Kunnskap om kulturarv: 2
6. Kjemi: 2
7. Godt grunnlag for MA i museologi: 2
8. Alt var nyttig: 1
9. Generelle ferdigheter (samarbeid og forståelse for andre disipliner): 1

## Hva kunne de ønsker de hadde lært?

### Malerikonservatorer

1. Mer direkte konservering: 5
2. Mer informasjon om jobbmuligheter: 5
3. Andre typer metoder og materialer eller gjenstander/kunstverk (Polykrom skulptur [1], alt annet enn lerret [1], i bygning/veggfast dekor[2], moderne konserveringsmetoder og -materialer [1]): 4
4. Helhetlig utdanning, mer direkte konservering på BA-nivå: 3
5. Prosjektledelse og planlegging: 3
6. Samlingsforvaltning/forebyggende konservering (inkl. databaser, system, utlån, policyer, kurerarbeid, pakking, merking, transport): 3
7. Samarbeid og tverrfaglighet: 3
8. Mer kunnskap om det private næringsliv og/eller arbeid opp mot myndighetene: 2
9. HMS: 2
10. Mengdetrening (dublring, kitting, retusjering): 1
11. Avvendt kjemi: 1

### Gjenstandskonservatorer

1. Andre typer metoder og materialer eller gjenstander/kunstverk (moderne materialer/samtidskunst [5], industrielle gjenstander [1], kulturhistorisk materiale [2], skulptur og monumental kunst [1], bygning [1]): 10
2. Mer praktisk erfaring med direkte konservering: 7
3. Samlingsforvaltning/forebyggende konservering (pakking, håndtering, merking, flytting, generell samlings- og magasinforvaltning, logistikk, databaser): 6
4. Anvendt kjemi: 3
5. Tverrfaglig samarbeid: 2
6. Identifikasjon av nedbrytning: 2
7. Nettverksbygging (oppfordring til å danne seg nettverk): 2
8. Forskning (artikkelskriving, publisering): 1
9. Prosjektledelse: 1
10. Erfaring med analysemetoder: 1
11. HMS: 1
12. Formidling: 1
13. Lovverk og offentlig forvaltning: 1

### KUBE-studenter

1. Mer praktisk erfaring (forebyggende [5], smakebit av direkte konservering [1], ikke spesifisert [3], samlingsforvaltningssystemer [2]): 9
2. Anvendt kjemi: 3

## Hva har de ervervet seg i jobb?

### Malerikonservatorer

1. Samlingsforvaltning/forebyggende konservering (pakking, håndtering, flytting [4], databaser [1], merking [2], opphenging og innramming [1]): 6
2. Erfaring med andre materialer og metoder (samtidskunst [1], andre metoder for konsolidering og rens [1], bemalte overflater av andre underlag enn lerret [1], sprøytefernisering [1], kunst som en integrert del av en bygning eller kulturmiljø [1]): 5
3. Prosjektledelse: 4
4. Mer praktisk erfaring: 3
5. Samarbeid og kommunikasjon med andre faggrupper og oppdragsgivere: 2
6. HMS: 1

### Gjenstandskonservatorer

1. Samlingsforvaltning/forebyggende konservering (pakking og håndtering [4], merking [1] databaser [2], IPM [1]): 7
2. Erfaring med andre materialer og metoder (analog audio-visuell-media [1], plast [2], tekstil [1], identifisering av metaller [1], moderne materialer [1], skulptur [1], bygning [1]): 6
3. Mer praktisk erfaring (retusjering [1], konsolidering av bemalte overflater [2], rensing [1], tilstandsvurdering (også av hele samlinger) [1], røntgen [1]): 5
4. Prosjektledelse og planlegging: 2
5. Feltkonservering (opptak og utgraving av preparat): 2
6. HMS: 2
7. Kjemi: 1
8. Rådgivende rolle: 1
9. Forskning: 1
10. Lovverk og offentlig forvaltning: 1
11. Utstillingsarbeid: 1
12. Kjennskap til arbeidslovet og nettverksbygning: 1

### KUBE-studenter

1. Mer praktisk erfaring i samlingsforvaltning/forebyggende konservering (håndtering [3], samlingsforvaltningssystemer [2], rengjøring [1], IPM [1], utstillingsarbeid [1]): 9
2. Kunnskap om nedbrytningsprosesser: 1
3. HMS: 1
4. Tekstbehandling (analysere tekster, skrive søknader): 1

## Andre innspill

### Malerikonservatorer

- Det bør kanskje understrekes fra dag en at mye står på en selv i studiet og hva man ønsker å få ut av det, det er ikke alt som kan løses med mer ressurser og undervisning om en selv ikke legger inn tiden som er nødvendig. Du er ikke ferdig utdanna som konservator etter fem år, men du har noen grunnleggende ferdigheter som du selv må bygge videre på. (Vet det har vært mye klaging de siste årene...)
- På masterstudiet er det i stor grad lagt opp til at man skal lære "the hard way". Selv om prinsippet om å prøve og feile er godt, mener jeg det ikke er tid til å gjøre dette på alle punkter

i løpet av et toårig masterløp. På master savnet jeg mer veiledning på praktiske oppgaver, som å tilberede ferniss, forberede kjemikalier til kjemiske tester, eller få tips til påføringsteknikker av retusjeringsmedier.

På masterløpet mener jeg det hadde tjent studentene å låne fra lærlingmetoden som feks benyttes i utdannelsen av elektrikere og håndverkere, der veilederen er tilgjengelig en større del av tiden til å svare på spørsmål, gi tips og triks, og gi tilbakemeldinger på praktisk arbeid. På master er læringskurven svært høy, og man lærer mye på kort tid. Jeg mener likevel at kvaliteten på de ferdighetene og kunnskapen man opparbeider seg kunne vært bedre dersom studenten fikk observere konservatorer i arbeid og lære av dem.

- Synes konserveringsstudiet i Norge er for teoretisk. Utdanningen rustet ikke godt nok for arbeidslivet. Se til bachelor og master i andre land der det er langt mer praktisk.
- Jeg er stolt av å representere konserveringsstudiet ved UiO. Særlig studiets akademiske tyngde og forskningsbaserte tilnærming har vært en styrke å ta med seg i arbeidslivet.
- Jeg tenker at svært mye av det vi lærte på konserveringsstudiet er nyttig, men det var deler av undervisningen vi fikk, spesielt i kunstteknologi (som umalt skulptur av Riemenschneider, utvikling av pynterammetyper osv) som var mindre relevant og egentlig mer brukbart for kunsthistorikere enn konservatorer. Det er nok den delen av undervisningen jeg har minst bruk for i ettertid. Jeg synes også det er en stor mangel ved studiet at det ikke opprettes bedre kontakter ut i det norske museumsmiljøet og at det ikke hentes inn forelesere fra flere museer. Dette ville hjulpet studentene med å bygge et kontaktnett som kunne ha hjulpet dem inn i jobber etter studiet og man lærer seg noe om hvordan de ulike museene fungerer.
- Som konservator må man gjøre vurderinger, ta beslutninger, estimere kostnader. Om man jobber alene eller i et lite fagmiljø krever dette en selvtillit og erfaring som man ikke rekker å tilegne seg på studiet. Man trenger mer praktisk erfaring enn det som er mulig å få inn i studieløpet.
- Det er mye som man trenger kunnskap om som konservering, man er innom veldig mange fagretninger. Men jeg tror ikke det er lurt å putte for mye inn i utdanningen, da blir det for lite spesialisert. Da bør det heller opprettes flere retninger innenfor feltet
- Mer praktisk rettet og erfaringsbasert opplæring på bachelor nivå er et godt utgangspunkt for forbedring. Det er for det meste på KUBE det er et potensiale for forbedring. Det behøver ikke nødvendigvis å være mer undervisning rettet mot direkte konservering, men mye kan opplæres om materialer etc, hvordan man skal rådgi andre omkring bevaring.
- Jeg opplevde studieforløpet svært stykkevis og delt, uten de store linjene og hvordan ting henger sammen og hva som påvirker hverandre. Et eksempel: med fag som "konsolidering" og "rensing" så var det ikke intuitivt hvordan man angrep behandlingen av et kunstverk som helhet.

Et annet eksempel: vi ble lært at museer ser på konservatorer som vanskelig, og som gjerne vil noe annet enn alle andre på museet. Dette fremtoningen gjør mye med hva man tenker om seg selv når man går ut i arbeidslivet. Jeg tror det ville vært lurt å tenke helt annerledes rundt dette, og fokusere på hvordan studiet kan formidle synet om at mange ser på oss konservatorer som en viktig ressurs - særlig innenfor samarbeid med andre faggrupper.

- Det er veldig fint at studiet blir gjennomgått og forhåpentligvis forbedret.
- Fint at masterprogrammet har opptak annethvert år, ser det ikke nødvendig med nye kull hvert år // med hensyn til tilgjengelige jobber for nyutd.
- Litt mer forståelse og respekt for andre aktører i samme eller andre fagfelt blant foreleserne ville bedret studiet.
- Jeg angrer ikke på studiet fordi jeg synes konservering er spennende, men på arbeidsmarkedet har jeg følt på at det er veldig få stillinger for ferske malerikonservatorer. Jeg fikk arbeidsledig en stund uten særlig håp om jobb. Nå har jeg et engasjement med mulig forlengelse i et privat verksted.

- Kanskje på tide å vurdere å fryse opptak til utdanningen i noen år fremover? Skal markedet overettes av konservatorer? Uansett bør det vurderes å utdanne folk innen andre spesialistgrener, som for eksempel papirkonservering og tekstilkonservering. Det er det i alle fall manko på.
- Jeg er veldig formøyd med valg av utdanning, men virkeligheten er at det er svært vanskelig å få fast jobb, selv om vi er relativt få. Lønnen er lav, og mange er bare takknemlige for å få noe litt relevant å arbeide med. Flere av de som har fått faste stillinger ved de store museene de siste 10 årene har fått dette fordi museene har glemt å si opp prosjektkontrakter før det var for sent. Slik arbeidsmarkedet er tenker jeg at det blir utdannet for mange, men samtidig er behovet der, så kanskje UiO kunne samarbeidet mer med de ulike institusjonene og etterspurt ønskede kvalifikasjoner. Vi har jo heller ingen beskyttet tittel, og selv om mange utlysninger krever MA så kan dette erstattes med relevant erfaring. Og de mindre museene rundt i landet vil helst ha en konservator som kan litt av alt (gjenstandskonservator). Vi har høy utdanning, det er behov for oss, men vi er "lette å erstatte" eller droppe. Jeg kjenner få malerikonservatorer som bruker særlig tid på behandling av malerier, så forventningene etter endt studium er kanskje litt feilaktige. Jeg kjenner også til flere som har begynt i helt andre jobber fordi lønnen er mye bedre, selv uten relevant utdanning. Så noen burde jobbe med å få fram hvem vi er, hva vi kan - og hva utdannelsen burde generere av lønn, dersom man får jobb.

### Gjenstandskonservatorer

- Masteroppgaven skulle skrives på 3-4mnd. Ble gitt en forskningsrettet oppgave. Det ble for mye å sette seg inn i på den korte tiden. Lite fokus på forskning før det. Ville hatt mye større utbytte av en masteroppgave rettet mot en gjenstand.
- Gjenstandsbevarings undervisningsplan bør tilby noe om moderne materialer og konserveringsproblematikk på kunstverk, som har en annen etisk og metodisk tilnærming til konservering enn arkeologiske og historiske gjenstander.
- Til tross for kommentarene nevnt over er jeg fortsatt svært takknemlig (og imponert!) over studieprogrammet på BA og MA. Jeg er spesielt takknemlig for at oppdaterte behandlingsmetoder har vært sentralt i studiet da det ikke er en selvfølge at museer er like oppdaterte på dette området.
- Studiet kunne med fordel legge mesteparten av det praktiske arbeidet med praktisk konservering og materiallære til bachelor nivå, for å på denne måten ha tid til å lære bort et større spenn i konserveringsteknikker innen ulike materialgrupper.
- Det hadde vært en fordel å få flere personer inn (ikke bare for en forelesning her og der). Dette bør være personer som jobber aktivt (og praktisk, ikke kun teoretisk) innenfor sitt felt og kan oppdatere studentene på den nyeste kunnskapen og egne erfaringer innen feltet. Dette gjelder også på bachelor-nivå. På denne måten kan man tilrettelegge for mer samarbeid med arbeidslivet da disse personene kan bli viktige (faglige) kontakter for studentene og potensielt kan åpne opp for jobbmuligheter både ved siden av og etter studiene.
- Mer om utendørs monumentalkunst.
- Dette er et godt studium
- Det er viktig å få trygghet til å tørre å gå i gang med en konservringsjobb og prøve seg fram, men også viktig å lære at til noen oppgaver trengs en annen kompetanse som f.eks. håndverkere eller ingeniører. Man må oppfordres til å våge å spørre om råd der det skorter på praktisk erfaring eller man mangler kunnskap om ulike materialer.
- Jeg tror det er bra å reflektere over og diskutere hva som er konservators rolle i ulike typer arbeidskontekster; om det er i et museum, i møte med private gallerier/samlinger, i offentlige rom, på arkeologiske utgravninger eller på en byggeplass. Man møter arbeidssituasjoner som innebærer samarbeid med personer med helt annen fagbakgrunn. Hva kan en konservator bidra med i ulike kontekster og hva må/bør helst gjøres av en konservator, og hvorfor? Jeg har

inntrykk av at det er lite kjennskap til konservatoryrket og hva det innebærer i Norge. Det er bra med diskusjoner som tydeliggjør hva som er konservators kompetanse i møte med andre fagmiljøer - enten det er håndverkere, ingeniører, anleggsgartnere, arkitekter, prosjektledere, byråkrater, arkeologer eller kunsthistorikere.

- Det burde være et nærmere bånd mellom fagmiljøet og studieløpet. Hvis man som student hadde innsikt i hvilke hull / behov som finnes i bransjen vil man lettere kunne tilpasse seg og få en større sjanse for ansettelse. Hvilke behov som finnes er noe man først oppdager i etterkant av studiet, dersom man finner en inngang til bransjen.  
Jeg har vært veldig fornøyd med studiet!  
Utrolig morsomme og lærerike år!
- Er veldig fornøyd med både bredt og relevant studieprogram.

### KUBE-studenter

- Jeg synes utdanningen var god! Men som sagt det kunne til fordel ha et litt større fokus på det praktiske som kobles sammen med det teoretiske.
- Jeg tok bare bachelorgrad i konservering og har søkt på ulike stillinger som ble utlyst av museum, men jeg ble aldri innkalt på intervju. Inntrykket mitt er at det er få arbeidsplasser på dette feltet og det er vanskelig å få foten inn døren, spesielt hvis du ikke er en spesialist eller mangler mastergrad.
- Det var dessverre litt få praktiske øvelser. Og som godt voksen da jeg tok det, følte det som om det ble lagt litt for mye vekt på pedagogikk.  
Det burde også vært bedre tilrettelagt for praksis på ulike museer
- Det tok meg over to år å få relevant arbeid etter endt master i Museologi. Jeg syntes imidlertid kombinasjonen av konservering og museologi passet godt sammen spesielt siden jeg jobber på et lite museum der jeg tar del i alle sidene av museumsarbeid, ikke kun gjenstandsdelen.  
Generelt veldig fornøyd med studiet!
- Flott at dere ønsker å gjøre godt bedre!
- Synes altfor mye av undervisningen og pensum er på engelsk. Teoritunget, frarevet praksis og håndverk. Undervisning innen kjemi kunne med fordel vært tilpasset konserveringsstudiet.